

บทที่ ๔

วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์ ที่มีอิทธิพลต่อประเทศเวียดนามในปัจจุบัน

๔.๑ วิเคราะห์อิทธิพลแนวคิดปรัชญาการเมืองที่มีต่อโฮจิมินห์

๔.๑.๑ แนวคิดมาร์กซ์ที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์

เนื่องจากคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) สนใจและร่วมในกิจกรรมปฏิบัติทำให้ชีวิตต้องเร่ร่อน ลี้ภัยในประเทศต่างๆ เช่น เยอรมนี ฝรั่งเศส เบลเยียม และอังกฤษ จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต และมาร์กซ์อยู่ท่ามกลางความเฟื่องฟูของลัทธิทุนนิยมปฏิวัติการค้าและอุตสาหกรรม ซึ่งนายทุนทำหน้าที่ควบคุมและผูกขาดการผลิตทางเศรษฐกิจเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตในทุกด้าน ส่วนกรรมกรถูกนายทุนเอารัดเอาเปรียบกลายเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้มาร์กซ์เสนอแนวความคิดปฏิวัติสังคมนิยมเพื่อการมีชีวิตที่ดีขึ้นของชนชั้นผู้ใช้แรงงาน ปรัชญาการเมืองของมาร์กซ์หรือมาร์กซิสม์ (Marxism) เน้นการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์มนุษยชาติในหลายด้าน^๑ เช่น -

๑. ด้านปรัชญาสังคม (Social Philosophy) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสังคม โดยใช้วัตถุนิยม (Dialectical Materialism) ซึ่งรับอิทธิพลจากวิชาวิธีจิตนิยมของเฮเกล (Hegel)

๒. ด้านปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) เน้นอธิบายโครงสร้างชนชั้นทางสังคมที่เอารัดเอาเปรียบกัน เน้นอธิบายความยุติธรรมและความเสมอภาค

๓. ด้านปรัชญาทางเศรษฐกิจ (Economic Philosophy) มาร์กซ์ มุ่งวิจารณ์วิธีการผลิตแบบนายทุนที่กดขี่ผู้ใช้แรงงาน ซึ่งเขาเห็นว่าในที่สุดก็จะทำให้ระบบการผลิตเช่นนี้ล่มสลายไปในที่สุด และเป็นกลยุทธิ์การปฏิวัติสังคมนิยม ล้มล้างลัทธิทุนนิยมโดยการต่อสู้ทางชนชั้น เพื่อสร้างสังคมคอมมิวนิสต์

เนื่องจากมาร์กซ์เป็นนักปรัชญาจิตนิยม ทฤษฎีสังคมนิยม และวัตถุนิยม^๒ ในระยะแรก เขามองวัตถุนิยมว่าถูกต้อง เพราะไม่อธิบายโลกด้วยอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ปรัชญาจิตนิยมในความเห็นของมาร์กซ์ ถือเป็นปรัชญาที่ไม่ให้ความสำคัญแก่ชีวิตจริง ในทัศนะของมาร์กซ์มองว่าปรัชญาวัตถุนิยมแบบกรีกและโรมันเท่านั้นที่เป็นขั้นปฐม มาถึงสมัยกลางปรัชญาที่เคยถูกนำไปรับ

^๑ จักวัน แก้วจันดา และคณะ, สังคมนิยมและคอมมิวนิสต์, (กรุงเทพมหานคร : สายธาร, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^๒ ปัญหาชาวยิว (On the Jewish Question) อุดมการณ์เยอรมัน (The German Ideology) ความอับจนของปรัชญา (The Poverty of Philosophy) คำประกาศเจตนาคอมมิวนิสต์ (The Communist Manifesto) การปฏิวัติของหลุยส์โบนาปาร์ต (The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte) ทุน (หรือในชื่อเต็มว่า ทุน: บทวิพากษ์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง และชื่อภาษาเยอรมันว่า Das Kapital) เป็นต้น.

ใช้ศาสนจักร มาถึงสมัยใหม่มาร์กซยกย่องนักปรัชญาวัตถุนิยม เช่น สปิโนซ๋าว่าสสารเป็นพื้นฐานของเอกภพ เป็นต้น และนักปรัชญาวัตถุนิยม ให้ทัศนะในเรื่องสสารที่สำคัญ เช่น บอกว่ามนุษย์เป็นสสาร ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสสาร และในด้านทฤษฎีความรู้ และอภิปรัชญายังคงให้ความสำคัญแก่สสาร ซึ่งมีการวิเคราะห์ไว้ว่าอาจเป็นเพราะเขาไม่ชอบระบบศักดินาศาสนาคริสต์และปรัชญาจิตนิยม จนทำให้เขากล่าวว่าศาสนาคือยาเสพติดของประชาชนเป็นเครื่องมือของชนชั้นสูงเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมเท่านั้น

จากการที่มาร์กซ์ได้เรียนปรัชญาของเฮเกล (Hegel) ซึ่งเชื่อว่าความจริงแท้มีสภาพเป็นจิตโลกและประวัติศาสตร์มนุษย์ต่างเป็นผลพัฒนาของจิต พัฒนาไปจนถึงเอกภาพและไม่หยุดแค่นั้น แต่พัฒนาต่อไปภายใต้เงื่อนไขของภาวะขัดแย้ง ๓ ขั้น คือ ภาวะพื้นฐาน (Thesis) ภาวะขัดแย้ง (Anti Thesis) และภาวะสังเคราะห์ (Synthesis) จนกว่าจะบรรลุจุดสูงสุดที่เรียกว่า “สัมบูรณ์จิต”^๓ วัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์แบบเฮเกลมีอิทธิพลต่อมาร์กซ์ คือนำหลักภาษาวិธีมาศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจชีวิตทางสังคม โดยการประยุกต์หลักการมองชีวิตเชิงสังคมแบบภาษาวิธี มาร์กซมองว่ามนุษย์และชีวิตสังคมมนุษย์เป็นวัตถุหรือระบบกลไกอย่างหนึ่งย่อมมีการเคลื่อนไหว จึงต้องยึดหลักวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ มนุษย์ในสังคมแต่ละยุคต่างผลิตที่เหมาะสมกับสังคมยุคนั้นเป็นที่มาของรากฐานทางเศรษฐกิจ มาร์กซ์แบ่งสังคมมนุษย์ออกเป็น ๓ ยุค^๔ ยุคทาส ยุคศักดินา และยุคทุนนิยม

ในหนังสือทุนนิยมของมาร์กซ์ เขาอธิบายระบบนายทุนเหมือนกับระบบเศรษฐกิจอื่นๆ ในประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ว่า มี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ได้ประโยชน์ และกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ แต่มาร์กซมองว่าในที่สุดกรรมกรจะร่วมกันโค่นนายทุน และล้มระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นที่มาแห่งความทุกข์ยากของเขาไป และกรรมกรจะช่วยจัดระบบสังคมใหม่ คือ “ระบบสังคมทุนนิยม”^๕ คือรัฐจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด แต่ละคนจะทำงานให้รัฐ และได้รับผลตอบแทนตามกำลังงานของตน

^๓ เฮเกล อธิบายว่า Idea (Thesis) คือสภาวะพื้นฐานกับธรรมชาติ ทั้งสองสิ่งเมื่อเกิดขึ้นมาแล้วขัดแย้งกัน Nature (Antithesis) ทำให้เกิดขึ้นสูงขึ้นคือ Spirit (Synthesis) เขาเชื่อว่ามนุษย์พัฒนาจิตสมบูรณ์ได้สูงสุด มาร์กซ์ปฏิเสธปรัชญาจิตนิยมของเฮเกล แต่รับเอาภาษาวิธีของเฮเกลมาใช้แสวงหาความจริงจากสังคม นักปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อมาร์กซ์อีกท่านคือ ลุดวิก ฟอยเออร์บัต ที่เชื่อว่าประวัติศาสตร์มนุษยชาติเป็นกิจกรรมทางวัตถุ

^๔ สุรพงษ์ ชัยนาม, **มาร์กซ์และสังคมนิยม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๑๗), หน้า ๓๒.

^๕ ระบบสังคมทุนนิยม คือ การที่เจ้าของปัจจัยการผลิต เปลี่ยนจากคนส่วนน้อยมาเป็นรัฐ ไม่มีผู้กดขี่และผู้ถูกกดขี่ สินค้าที่ผลิตขึ้นมาจะถูกจำหน่ายแจกตามแรงงานที่ทาลงไป ไม่มีการขูดรีดระหว่างกัน ทั้งนี้ เพราะลักษณะทางสังคมของการผลิต สอดคล้องกับการที่สังคมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน ความสัมพันธ์ทางการผลิต ปลั่งการผลิต (Productive force) ในทางสังคมเรียกว่า ฐานเศรษฐกิจ (Economic Base) หรือโครงสร้างส่วนล่าง ซึ่งเป็นตัวกำหนดสภาวะการณ์ทางสังคม เช่น ระบบการปกครอง ศิลปวัฒนธรรม กฎหมาย ปรัชญา และศาสนา เป็นต้น เรียกว่า โครงสร้างส่วนบน ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างส่วนล่าง

มาร์กซ์เรียกว่าเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ^๖ และจะเป็นพื้นฐานไปสู่ระบบคอมมิวนิสต์

การมองประวัติศาสตร์แบบวัตถุนิยมคือสนใจการผลิตและการทำมาหากินของมนุษย์ว่าเป็นรากฐานประวัติศาสตร์เมื่อการผลิตเปลี่ยนไปก็จะกระทบความสัมพันธ์ในการผลิตและระบบกรรมสิทธิ์ด้วย การขัดแย้งโครงสร้างส่วนบน (ระบบศักดินาและนายทุนระบบหรือการเมืองและวัฒนธรรม)ซึ่งพยายามที่จะรักษาสถานภาพเดิมไว้ จะเกิดการปฏิวัติสังคมตามมา ขณะเดียวกันระบบการเมืองและวัฒนธรรมซึ่งเป็นสาระของโครงสร้างส่วนบนจะต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการผลิตและระบบกรรมสิทธิ์ ประวัติศาสตร์แบบวัตถุนิยม ช่วยให้ทราบว่าพื้นฐานทางประวัติศาสตร์มนุษย์เป็นเรื่องของความขัดแย้งเชิงเศรษฐกิจ การวิเคราะห์เศรษฐกิจนำการเมือง ถือเป็นอุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์

เมื่อมาร์กซ์มองการเมืองว่าเป็นกระบวนการต่อสู้ของชนชั้น (Social Class) สืบเนื่องมาจากการขัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการต่อสู้ทางชนชั้นได้แก่ ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ในสังคมนายทุน (Capitalist) มีคนอยู่ ๒ ชนชั้น ได้แก่ นายทุนกับผู้ใช้งานซึ่งมาร์กซ์มองว่าต้องล้มล้างระบบนายทุน และสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นสังคมที่ไม่มีการแบ่งชนชั้นและการขัดแย้งอีกต่อไปเพราะระบบชนชั้น(ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง) เกิดจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจ ทรัพย์สินจะตกเป็นของส่วนกลาง แต่ละคนจะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานตามความจำเป็น ในการยังชีพของตน โดยไม่คำนึงว่าใครจะทำงานมากหรือน้อย ในที่สุดระบบเศรษฐกิจในสังคมคอมมิวนิสต์จะไม่มีการเอารัดเอาเปรียบ (Exploitation) สังคมจะไร้ชนชั้น(ไม่มีผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง) รัฐก็จะสลายตัวโรยหมดสิ้นไปเอง (The state will wither away) เพราะไม่จำเป็นต้องมีการปกครองต่อไป ดังคำประกาศของคอมมิวนิสต์ (The Communist Manifesto) ความตอนหนึ่งว่า

..เป็นประวัติการต่อสู้ระหว่างชนชั้น ทาสต่อสู้กับนายทาส โพรตต่อสู้กับเจ้าของที่ดิน กรรมกรต่อสู้กับนายทุน และในขั้นตอนสุดท้ายกรรมกรซึ่งเป็นชนชั้นที่ถูกขูดรีด มีความต้องการที่จะเปลี่ยนความสัมพันธ์ในการผลิตหรือระบบกรรมสิทธิ์ และโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) อันได้แก่ระบบกฎหมาย การเมือง วัฒนธรรม และระบบความคิด ทั้งนี้เพื่อที่จะยุติการขูดรีด เมื่อพลังการผลิตของแรงงานได้พัฒนาถึงขั้นพร้อมเต็มที่ ก็จะมีการปฏิวัติสังคม ฝ่ายต่อสู้จะประสบชัยชนะ ซึ่งจะเป็นผลให้ระบบกรรมสิทธิ์ และโครงสร้างส่วนบนเปลี่ยนแปลงไป การปฏิวัติได้เกิดขึ้นตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ มีการเปลี่ยนแปลงระบบกรรมสิทธิ์ และระบบการปกครองสืบต่อเนื่องมาไม่ขาดสาย นับตั้งแต่จากระบบทาสมาสู่ระบบศักดินา จนกระทั่งถึงระบบนายทุน และการปฏิวัติครั้งสำคัญที่สุดก็คือ

^๖ ระบบคอมมิวนิสต์แบบทุนนิยม บุคคลแรกที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้วางรากฐานของลัทธิคอมมิวนิสต์ คือ คาร์ล มาร์กซ์ เขามีความคิดว่า วัตถุเป็นตัวกำหนดให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในประวัติศาสตร์หรือที่เรียกกันว่า “ลัทธิวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์”(Historical materialism) และในการที่มาร์กซ์นำ “วัตถุ” มาใช้ในการตีความทางประวัติศาสตร์ มาร์กซ์ได้ย้ำให้เห็นว่า “วัตถุ” เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ฉะนั้น จึงได้เรียกทฤษฎีของมาร์กซ์ว่ามีลักษณะเป็น “Economic determinism” อันหมายถึงว่าเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อสังคม ทั้งในด้านการเมือง การศึกษา ศาสนา ปรัชญา ศิลปวัฒนธรรม

การปฏิวัติล้มระบบกรรมสิทธิ์ และระบบนายทุน เพราะการปฏิวัติที่ผ่านมานั้นเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตจากคนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งไปสู่คนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เพราะฉะนั้นการบูตริตยังคงมีอยู่ต่อไป แต่การปฏิวัติล้มล้างระบบนายทุนจะทำให้การบูตริตสิ้นสุดลง เพราะจะมีการโอนปัจจัยการผลิตมาเป็นของส่วนรวม ตามทฤษฎีของมาร์กซ์ได้บรรยายถึงความสัมพันธ์ทางการผลิต ซึ่งแสดงถึงการต่อสู้ทางชนชั้นของสังคมแต่ละยุค ในยุคดั้งเดิมมนุษย์มีจำนวนน้อย แต่ทรัพยากรธรรมชาติมีมากไม่จำเป็นต้องมีการแย่งแย่งกัน สังคมในยุคดั้งเดิมจึงเป็นสังคมขนาดเล็กไม่มีชนชั้นและมนุษย์ยังไม่ตระหนักในเรื่องกรรมสิทธิ์ อาจเรียกได้ว่าเป็น “สังคมคอมมิวนิสต์บุพกาล”^๗ก็ได้

เมื่อพิจารณาทัศนะของมาร์กซ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ดูเหมือนประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและการเมืองมนุษย์วิวัฒนาการมาโดยสันติวิธี แต่เป็นระบบเศรษฐกิจ และการเมืองที่ผูกขาดโดยคนกลุ่มน้อย คือผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตคนกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดการต่อสู้และขัดแย้ง มาร์กซ์เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์มนุษย์เป็นเรื่องของการต่อสู้ และการปฏิวัติ มาร์กซ์และเอนเกลส์มองว่าการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ก้าวสู่ยุคพัฒนาขึ้นโดยลำดับ ฉะนั้นเขาทั้งสองจึงเห็นว่า ระบบสังคมนิยมหรือระบบคอมมิวนิสต์ เป็นยุคสุดท้ายที่ดีที่สุดของมนุษย์จะต้องเกิดขึ้นแน่นอนโดยการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพตามกฎไดอะเล็กติก (Dialectics) มาร์กซ์จึงเชื่อว่า สังคมนิยมตามแนวความคิดของเขาเป็นสังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์ที่มีกระบวนการอธิบายสังคมได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน

มาร์กซ์เชื่อว่า ชนชั้นกรรมาชีพสามารถมีจิตสำนึกได้เองผ่านประสบการณ์ในการทำงาน และการดำรงชีพว่าตนถูกบูตริต เมื่อสำนึกแล้วก็จะร่วมมือกันปฏิวัติล้มล้างนายทุน ดังปรากฏใน “คำประกาศของคอมมิวนิสต์” (The Communist Manifesto) สรุปได้ว่า ทุกคนจะมีเสรีภาพ ซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับชัยชนะขั้นสุดท้ายของชนชั้นกรรมาชีพโดยกระบวนการปฏิวัติ และสังคมจะปราศจากชนชั้น (Classless Society) ไม่มีกฎหมาย ไม่มีการปกครอง

ทฤษฎีปฏิวัติสังคมของมาร์กซ์มีอิทธิพลต่อโลกจนได้รับการนำไปขยายต่อโดยเลนิน (Lenin) เพื่อประยุกต์ใช้กับประเทศรัสเซีย และเหมาเจ๋อตุง (Mao Tse-Tung) นำไปประยุกต์ใช้ในจีน วิวัฒนาการของลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นที่ยอมรับกันว่า เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดของมาร์กซ์และเลนิน ที่เรียกว่าลัทธิมาร์กซิสม์และเลนินนิสม์ (Marxism and Leninism)^๘ แนวคิดมาร์กซ์ซึ่งเป็นแนวคิดปรัชญาเศรษฐศาสตร์การเมืองการปกครองหรือเศรษฐศาสตร์สังคม เน้นอธิบายปัญหาชนชั้นมีแนวคิดแบบถอนรากถอนโคนโดยเชื่อว่าชนชั้นแรงงานรวมตัวกันโค่นล้มนายทุนและ

^๗ ดู Kingston, Paul W. **The classless society. Studies in social inequality.** (Stanford, Calif: Stanford University Press), 2000, Geevarghese Mar Osthathios. **Theology of a classless society.** (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books), 1980, Kingston, Paul W.. **The classless society. Studies in social inequality,** (Stanford, Calif: Stanford University Press), 2000, Stern, Frederick Martin. **Capitalism in America, a classless society,** (New York: Rinehart), 1951.

^๘ อ่านเพิ่มเติมใน วิทยาการ เชียงกูล, โอจิมินท์ **วีรบุรุษของประชาชนที่ถูกกดขี่**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา), ๒๕๕๔.

ปฏิเสธลัทธิทุนนิยมจึงจะเกิดสังคมที่ยุติธรรมและปราศจากชนชั้นได้ ผลงานของมาร์กซ์ที่มีอิทธิพลต่อโฮจิมินห์คือ “ทุน” และ “การปฏิวัติ” คำพูดสำคัญของมาร์กซ์ตอนหนึ่งว่า “การปฏิวัติของชนชั้นกรรมากรแห่งกรุงปารีส ซึ่งมุ่งที่จะโค่นล้มระบอบทุนนิยม เป็นความกล้าหาญอย่างยิ่งของชนชั้นกรรมากรฝรั่งเศส เป็นการพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดินและจะเป็นมิติใหม่ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ”^๙ “ประวัติศาสตร์ของสังคมทั้งหมดที่ผ่านมา ล้วนแต่เป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ระหว่างชนชั้น การลุกขึ้นสู้ของชนชั้นกรรมาชีพ สิ่งเดียวที่พวกเขาจะสูญเสียคือโซ่ตรวนแห่งพันธนาการ..”^{๑๐}

แนวคิดของมาร์กซ์ถือเป็นพื้นฐานลัทธิมาร์กซิสม์ (Marxism) พัฒนามาเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communist) และเป็นแรงบันดาลใจให้นักปฏิวัติคนสำคัญๆ อาทิ เลนิน, เหมาเจ๋อตุง, โฮจิมินห์ และฟิเดล คาสโตร เป็นต้น ซึ่งปรากฏในผลงานสำคัญ ๒ ชิ้น คือ "The Capital (Das Kapital)"^{๑๑} และ "The Communist Manifest" คำขวัญว่า “กรรมากรทั้งหลายในโลก จงผนึกพลังกันเข้า สำนึกการปฏิวัติชนชั้นกรรมากรลุกขึ้น” คำนี้มีอิทธิพลต่อโฮจิมินห์ในการปลุกระดมชนชั้นกรรมากรให้ลุกขึ้นสู้กับกลุ่มนายทุนและชนชั้นศักดินา (กษัตริย์และบรรดาขุนนางในเวียดนาม และระบบล่าอาณานิคมแบบจักรวรรดินิยมจากต่างประเทศ)

แนวคิดปรัชญาการเมืองของมาร์กซ์ (Marx) มีอิทธิพลต่อโฮจิมินห์ ในเกือบจะทุกด้าน คือ ด้านแนวคิดเรื่องวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism) ด้านกระบวนการไดอาเล็กติก (Dialectic) ด้านการต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Class Struggle) ด้านทฤษฎีทุนนิยม (Capitalism) ด้านการปฏิวัติ (Revolution) ด้านสังคมที่ไม่มีชนชั้น (Classless Society) โดยโฮจิมินห์ได้นำมาปรับประยุกต์ใช้ในสังคมเวียดนาม ในด้านต่างๆ คือ -

๑. ประยุกต์แนวคิดวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism)

โฮจิมินห์ใช้กระบวนการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์สังคมเวียดนามในแง่วัตถุหรือเชิงเศรษฐกิจสังคม โดยพยายามกล่าวถึงการใช้ทรัพยากรหรือผลิตสินค้า วิธีการผลิต เป้าหมายการผลิต โครงสร้างเศรษฐกิจและการเมือง ถ้าระบบการผลิตเปลี่ยนแปลงไป โครงสร้างการเมืองและเศรษฐกิจก็จะเปลี่ยนแปลงตาม แต่โครงสร้างเศรษฐกิจถือเป็นโครงสร้างย่อย (Substructure) ขณะที่กฎหมาย รูปแบบของรัฐ ศาสนา วัฒนธรรม และอุดมการณ์นั้นเป็นโครงสร้างสำคัญหรือโครงสร้างส่วนบนของสังคม (Superstructure) ทั้งสองโครงสร้างนี้สัมพันธ์กัน คือถ้าโครงสร้างย่อยเปลี่ยนแปลง โครงสร้างส่วนบนก็จะเปลี่ยน เช่น ถ้ามนุษย์ทำเกษตรโดยไม่มีเทคโนโลยีช่วย มนุษย์จะต้องเชื่อในพลังธรรมชาติ แต่ถ้าเปลี่ยนมาทำการค้า หรือใช้เทคโนโลยีไม่พึ่งธรรมชาติ มนุษย์จะไม่สนใจธรรมชาติว่าฝนจะตกตามฤดูกาลหรือไม่ อีกแง่หนึ่งของความสัมพันธ์ เช่น ชาวคริสต์เชื่อว่า พระเจ้าสร้างมนุษย์ และมนุษย์จะกลับไปหาพระเจ้าในที่สุด แต่พวกมาร์กซ์ซิสต์กลับแย้งว่า มนุษย์สร้างพระเจ้า หรือพูดให้ตรงกว่านั้น สร้างความคิดและความเชื่อเรื่องพระเจ้า ถ้านายทุนทำให้คนงานเชื่อใน

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๑.

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๑.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๑.

พระเจ้าได้ และเชื่อว่าความดีจะตอบสนองเขาเมื่อตายไปแล้ว นายทุนก็จะสามารถจ่ายค่าแรง(สำหรับในโลกนี้)ให้ได้แต่น้อย ที่เหลือให้ไปรับบนสวรรค์จากพระเจ้าเอง แต่เรื่องที่สองนี้เป็นไปได้ยาก เพราะในโครงสร้างเศรษฐกิจแบบนายทุน-กรรมกร กรรมกรย่อมไม่มีความคิดเช่นนั้นอีกแล้ว และสามารถเถียงหรือตอบโต้นายทุนด้วยหลักการเดียวกันได้ แต่ที่มาร์กซ์พยายามบอกก็คือ “มนุษย์ตกเป็นทาสของโครงสร้างส่วนบนที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง”

วิธีการผลิตทุกรูปแบบในประวัติศาสตร์ ล้วนสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพลังการผลิตทางวัตถุ(ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ เทคโนโลยี รวมถึงพลังทางกาย ภูมิปัญญาและทางเจตนา(Will) ของชนชั้นที่ทำงาน) และรูปแบบการจัดองค์กรการทำงานของมนุษย์ สิ่งนี้ได้แบ่งสมาชิกในทุกสังคมในประวัติศาสตร์ออกเป็นชนชั้นต่างๆ ที่มีผลประโยชน์โดยธรรมชาติขัดแย้งกัน และก็นำไปสู่ข้อสรุปต่อไปว่า “ประวัติศาสตร์ของทุกสังคม ล้วนเป็นประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางชนชั้น” มาร์กซ์ปฏิเสธรัฐ เพราะมองว่ารัฐเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครองเท่านั้น^{๑๒} ซึ่งโฮจิมินห์มองว่าสังคมอุดมคติคือสังคมที่ตอบโจทย์ชีวิตประจำวันได้ชัดเจนที่สุด ดังความตอนหนึ่งว่า

ผมมีความปรารถนาเพียงเรื่องเดียว ความปรารถนาที่ผมรักมากที่สุดคือการทำให้ประเทศของเราเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ ประชาชนเป็นอิสระอย่างแท้จริง เพื่อนร่วมชาติทุกคนมีข้าวกิน มีเสื้อผ้าใส่ และมีโอกาสไปโรงเรียน^{๑๓} เพื่อเปลี่ยนแปลงโลกและสังคม ก่อนอื่นและสำคัญที่สุดคือเราจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง^{๑๔}

๒. ประยุกต์กระบวนการไดอาเล็กติก (Dialectic)

โฮจิมินห์ประยุกต์ใช้ไดอาเล็กติก จากที่มาร์กซ์นำมาใช้ในอีกลักษณะหนึ่งคือ มาร์กซ์กล่าวว่าประวัติศาสตร์มีหลายระดับ คือ ชุมชนดั้งเดิม สังคมทาส สังคมศักดินา สังคมกรรมกร และสังคมนิยม ทุกระดับของการพัฒนา ยกเว้นในระดับชุมชนดั้งเดิม ล้วนสัมพันธ์กับการควบคุมปัจจัยการผลิตของชนชั้นใดชั้นหนึ่งเสมอ คือของเจ้าของทาส เจ้าของที่ดิน เจ้าของทุน และของกรรมกร ในระดับชุมชนดั้งเดิม ทรัพยากรยังเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชนยังไม่มีทรัพยากรส่วนตัว และตามทฤษฎีไดอาเล็กติก ประวัติศาสตร์จากระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่ง เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไป เมื่อเกิดการติดขัดในระบบ ขัดแย้งแก้มืดจะทำให้เกิดการปฏิวัติที่นำไปสู่ระดับการพัฒนาประวัติศาสตร์ใหม่ต่อไป

เฮเกลเคยใช้ทฤษฎีไดอาเล็กติกอธิบายประวัติศาสตร์ว่าโลกนี้แท้จริงเป็นภาพของโลกแห่งความคิดเท่านั้น และอธิบายว่าความคิดหนึ่ง (Thesis) ถูกนำเสนอขึ้นและจากนั้นมีแนวคิดหนึ่งคัดค้านขึ้นมา (Antithesis) จากการต่อสู้ระหว่างสองแนวคิด ก็จะเกิดแนวคิดที่สาม (Synthesis) ซึ่งรวมผสมผสานแนวทางที่ดีที่สุดจากความคิดแรก และความคิดคัดค้านที่สองและโลกก็จะดำเนินอย่างนี้ต่อไปอย่างเป็นพลวัตรแปรเปลี่ยนไปเรื่อยไม่หยุดนิ่ง แต่เป็นไปอย่างมีขั้นตอน เฮเกล อธิบายไว้ในเชิง

^{๑๒} วิทยากร เชียงกูล, โฮจิมินห์ วีรบุรุษของประชาชนที่ถูกกดขี่, หน้า ๖๙.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔.

นามธรรมแต่ มาร์กซ์ นำมาอธิบายโลกในความเป็นจริงหรือเชิงรูปธรรมอธิบายประวัติศาสตร์ที่มีพัฒนาการอย่างเป็นระบบโดยให้การผลิตเป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบนของสังคม เช่น -

๑. ในระบบศักดินา (Thesis) ซึ่งเป็นสังคมแบบอภิสิทธิ์ชนความเป็นเจ้าของที่ดินและการเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองได้ในทางเกษตร มีการพัฒนาด้านการค้าควบคู่ไปด้วย พ่อค้าได้พัฒนาตัวเข้มแข็งมากขึ้นเรื่อยๆด้านเงินทุน

๒. ความเป็นทุนนิยม (Antithesis) ก็เข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดการท้าทายอำนาจของพวกศักดินาเจ้าของที่ดินมากขึ้นเรื่อยๆ

๓. ผลก็คือชัยชนะของฝ่ายทุนนิยม (Synthesis) และกลายเป็นหลักหรือตัวตั้งของระดับการพัฒนาในยุคต่อมา (Thesis) ทุนนิยมก่อให้เกิดชนชั้นกรรมกรขึ้น (Antithesis) มาร์กซ์ยุติกระบวนการไดอาเล็กติกด้วยชัยชนะของฝ่ายกรรมกรเหนือฝ่ายนายทุน

โฮจิมินห์มองว่ากระบวนการแบบไดอาเล็กติก แม้จะเกิดขึ้นอย่างมีเงื่อนไขและเป็นระบบก็ตาม แต่ในส่วนลึกของผู้คนทุกระดับในสังคมขาดคุณสมบัติคือความซื่อสัตย์และความกล้าหาญที่จะยอมรับสถานะภาพของตนเองและสังคมได้ และที่สำคัญนั้นสังคมจะต้องกล้าที่จะต่อสู้เพื่อลดทอนอำนาจผู้รุกราน ดังคำกล่าวตอนหนึ่งว่า “คุณอาจจะฆ่าพวกเราได้สิบคน ในขณะที่พวกเราฆ่าคุณได้คนเดียว แต่แม้กระนั้นพวกเราก็ยังคงเหลืออยู่ และจะเอาชนะคุณได้ในที่สุด”^{๑๕}

๓. ประยุต์การต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Class Struggle)

ประวัติศาสตร์ในทุกสังคมของมนุษย์ ยกเว้นในระดับชุมชนดั้งเดิม ล้วนเป็นประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นทั้งสิ้น แม้ว่ามาร์กซ์จะไม่เคยให้คำนิยามคำว่าชนชั้น (Class) ไว้แต่เราก็รู้ได้ว่า เขาหมายถึงกลุ่มคนในแง่ของปัจจัยการผลิต และในประวัติศาสตร์ทุกระดับการพัฒนาจะมีคน ๒ คนเผชิญหน้ากันเสมอ นั่นคือกลุ่มคนซึ่งครอบครองปัจจัยการผลิต กับอีกกลุ่มซึ่งไม่มีปัจจัยการผลิตในครอบครอง และการต่อสู้ระหว่างคน ๒ กลุ่ม หรือชนชั้นนี้เองที่ทำให้ประวัติศาสตร์ก้าวหน้าพัฒนาไป ตรงนี้ไม่ควรลืมว่าในทัศนะของเฮเกลนั้นเชื่อว่า “ความขัดแย้งคือความก้าวหน้า”^{๑๖} ในแง่ของทฤษฎีไดอาเล็กติก ชนชั้นใหม่จะเกิดขึ้นเมื่อรูปแบบความสัมพันธ์ในการผลิตเปลี่ยนไป เช่น ชนชั้นนายทุนเกิดขึ้นมาในระบบศักดินา เมื่อนายทุนสามารถควบคุมพลังการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าพวกศักดินาเจ้าของที่ดิน และในที่สุดประวัติศาสตร์ก็พัฒนาเข้าสู่ยุคทุนนิยมและในทำนองเดียวกัน ระบบทุนนิยมก็ได้สร้างชนชั้นกรรมกรขึ้นจนในระดับหนึ่ง ชนชั้นนายทุนและชนชั้นกรรมกรก็จะต่อสู้กัน มาร์กซ์ได้ทำนายว่าในที่สุดชนชั้นกรรมกรจะมีชัยชนะเหนือชนชั้นนายทุนซึ่งจะยุติการกดขี่ชนชั้นเป็นที่ยั่งยืนที่สุดของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในประวัติศาสตร์ด้วย โฮจิมินห์ จึงเน้นสอนเรื่องความกล้าหาญในการต่อสู้ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยไม่หวั่นกลัวใดๆ เพื่อขจัดระบบศักดินา ดังความตอนหนึ่งว่า

ปืนใหญ่ของพวกจักรพรรดินิยม ไม่สามารถกลบเสียงที่รักชาติของชาวเวียดนามได้ ตลอดเกือบศตวรรษของการปกครอง โดยเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส ขบวนการปฏิวัติเพื่อการปลดปล่อย

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๙.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙.

ประเทศของเราได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อประชาชนคนหนึ่งล้มลง คนอื่นก็ลุกขึ้นมาต่อสู้อย่างแทน
คนแล้วคนเล่า^{๑๗} ขอให้ทุกคนทุกสาขา แข่งกันทำงานทุกวัน เราจะชนะแน่ ศัตรูจะแพ้แน่^{๑๘}
ภาระหน้าที่ปัจจุบันของการปฏิวัติเวียดนามคือการสร้างสังคมนิยมในภาคเหนือต่อสู้เพื่อรวม
ชาติโดยสันติวิธีและปฏิวัติประชาธิปไตยของประชาชนทั่วทั้งประเทศ^{๑๙}

๔. ประยุกต์ทฤษฎีทุนนิยม (Capitalism)

ทฤษฎีมาร์กซ์ซิสต์ ในแง่หนึ่งเป็นการวิจารณ์ทุนนิยม แต่ในอีกแง่หนึ่งก็เป็นการชื่นชมทุน
นิยมว่าสามารถผลิตสินค้าที่มีประโยชน์ได้มากมาย และมีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีควบคุมพลังร้าย
ของธรรมชาติได้ ข้อวิจารณ์สำคัญต่อทุนนิยมคือ การกดขี่เอารัดเอาเปรียบของมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์
ด้วยกัน และทุนนิยมต้องรับผิดชอบต่อการล่มสลายของระบบครอบครัว ความรู้สึกแปลกแยก
(Alienation) ของคนงานต่องานของพวกเขา ต่อมาตรฐานการครองชีพ ต่อคุณค่าความมีศักดิ์ศรีที่
ลดลงของผู้คนในสังคมมาร์กซ์ระบุว่าทุนนิยมมีคุณสมบัติในการสร้างพลังทำลายตนเอง

ในทางเศรษฐศาสตร์ มาร์กซ์ได้เริ่มวิเคราะห์ทุนนิยมด้วยทฤษฎี Labor theory of value
(ราคาของสินค้านั้นมีค่าเท่ากับเวลาของแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น) มาร์กซ์ได้โจมตีว่า ทุนนิยม
ปฏิบัติต่อกรรมกรราวกับว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นวัตถุดิบค่าตัวหนึ่งของตนจ่ายค่าแรงให้เพียงเท่าที่พวก
เขาและครอบครัวจะพอมีชีวิตรอดอยู่ทำงานได้ต่อไปเท่านั้น แต่กรรมกรก็เป็นวัตถุดิบค่าที่ไม่เหมือน
วัตถุดิบตัวอื่นในกระบวนการผลิต กล่าวคือสามารถสร้างค่าได้มากกว่าที่ตัวเองมีราคา (ตามค่าแรง)
อยู่ ตรงนี้มาร์กซ์หมายถึงค่าส่วนเกิน (Surplus value) และมีความเห็นว่าการกดขี่ขูดรีด
(Exploitation) และกำไรก็มาจากค่าส่วนเกินนี้ นายทุนจะเอากำไรนี้มาสะสมไว้ และนำไปลงทุนเพื่อ
เป้าหมายให้ได้กำไรมากยิ่งขึ้นต่อไป ในลักษณะนี้ ทุนนิยมจะขยายตัวไปเรื่อย ๆ

ในระบบทุนนิยมดังกล่าว เพื่อให้ตนเองสามารถแข่งขันได้ดียิ่งขึ้นกับนายทุนอื่นที่ผลิต
สินค้าอย่างเดียวกัน จำเป็นที่นายทุนจะต้องหาทางลดต้นทุน และวิธีที่ดีที่สุดคือการจ่ายค่าแรงให้
น้อยลง หรือหาเครื่องจักรที่ประหยัดแรงงานมาแทนแรงงานของคนงานเหล่านั้น ในกระบวนการ
แข่งขันดังกล่าว จะต้องมียาทุนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวเลิกกิจการไป นายทุนที่ยังอยู่
ได้จะมีจำนวนน้อยลง แต่กิจการของเขาจะใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมก็จะมีนายทุนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่
ควบคุมระบบการผลิตทั้งหมด กับคนงานที่ยังทำงานเป็นสินค้าตัวหนึ่งในโรงงาน และได้รับค่าแรงที่ต่ำ
กว่าระดับที่จะมีชีวิตรอดได้ กับคนงานที่ถูกไล่ออกจากงาน ในที่สุดคนงานก็จะลุกฮือขึ้นต่อต้านทุนนิยม
พวกนายทุนก็จะขอความร่วมมือจากรัฐ ซึ่งมาร์กซ์ว่าไม่ใช่อะไรอื่น นอกจากจะเป็นเครื่องมือของพวก
นายทุนเหล่านั้นเท่านั้นเอง โดยขอให้รัฐช่วยปราบปรามพวกกรรมกรให้ยอมรับสภาพการดำรงชีวิตที่
เลวร้ายต่อไป

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๓.

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๓.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๕.

โฮจิมินห์จึงเน้นสอนเรื่องทฤษฎีทุนนิยม (Capitalism) โดยการประยุกต์ให้เห็นทุนซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวที่สุด และเป็นธรรมชาติมากที่สุด ดังข้อความตอนหนึ่งว่า “ทุ่งข้าวและทุ่งภูเขาล้วนคือสนามรบ จอบและไถคืออาวุธ ชาวนาคือรกรบ”^{๒๐}

๕. ประยุต์การปฏิวัติ (Revolution)

เมื่อถึงจุดที่วิกฤตที่สุดแล้ว คือเมื่อชนชั้นกรรมกรถูกกดขี่ขูดรีดมากที่สุด จนทนไม่ไหวแล้ว และรัฐก็ใช้อำนาจบังคับเอาแก่ฝ่ายตนมากที่สุดแล้ว ก็จะมีการปฏิวัติขึ้น เป็นการปฏิวัติที่ต้องใช้กำลัง และมีการติดอาวุธขึ้นต่อสู้กับฝ่ายที่กดขี่ขูดรีด คือ นายทุน และรัฐของนายทุน มาร์กซย้ำว่า ชนชั้นกรรมกรเท่านั้นที่จะมีบทบาทในการปฏิวัติสำคัญในประวัติศาสตร์นี้ เพราะมีการจัดตั้ง มีการฝึกกำลัง มีจำนวนมาก และที่สำคัญคือ ชนชั้นกรรมกรจะเป็นกำลังการผลิตที่สำคัญของสังคมต่อไป ส่วนชาวนาที่ยากจนนั้นไม่มีบทบาทในการปฏิวัติ เพราะ “โง่เขลา” และยังสนใจที่จะยึดถือในทรัพย์สินส่วนบุคคลอยู่ นอกจากนี้ในสังคมก็ยังมียูนิ “กรรมกรจอมปลอม” คือพวกที่ไม่ใช่กรรมกรจริง เป็นกรรมกรก็ได้ และเป็น “กาฝาก” ของสังคม คนทั้งสองกลุ่มนี้ มาร์กซถือว่าเป็นพวกปฏิวัติแต่ใครเล่าจะมาเป็นผู้ช่วยให้แก่เหล่ากรรมกร ? มาร์กซ เรียกกลุ่มบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติว่า คอมมิวนิสต์ บุคคลเหล่านี้มีความคิดสังคมนิยมเช่นกัน แต่รุนแรง (Radical) กว่าและมีลักษณะของปัญญาชน (Intellectual) ซึ่งจะมาช่วยสร้างสำนึกทางชนชั้นให้แก่เหล่ากรรมกร แต่อย่างไรก็ตาม สำนึกทางชนชั้นจะเกิดจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจมากกว่าจะมาจากกิจกรรมของเหล่าปัญญาชนคอมมิวนิสต์

โฮจิมินห์จึงเน้นสอนความคิดในการปลดแอกจากการถูกปกครองของนักล่าอาณานิคม ไม่เป็นเมืองขึ้นของใคร รักอิสระ เสรีในการบริหารปกครองประเทศอย่างแท้จริง ดังข้อความกล่าวตอนหนึ่งว่า เพื่อที่จะปกป้องประเทศและปลดปล่อยประชาชน ไม่มีหนทางอื่นใดอีก นอกจากการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ^{๒๑}

๖. ประยุต์แนวคิดสังคมที่ไร้ชนชั้น (Classless society)

เมื่อเกิดปฏิวัติขึ้นแล้ว ชัยชนะจะเป็นของชนชั้นกรรมกร ในประเด็นนี้เป็นเรื่องแปลก ที่มาร์กซไม่ได้พูดถึงว่า แล้วฝ่ายนายทุนจะมีการโต้ตอบอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนั้น สังคมจะอยู่ภายใต้เผด็จการของชนชั้นกรรมกร แต่ก็เพียงระยะสั้น เพื่อจัดการกับภารกิจทางประวัติศาสตร์เท่านั้น เพื่อให้เกิดสภาพสังคมที่ไม่มีชนชั้นต่อไป เมื่อไม่มีนายทุนที่ขูดรีด ก็ไม่มีกรรมกรที่ถูกขูดรีด ก็แปลว่าไม่มีชนชั้นในสังคมอีก เมื่อไม่มีรัฐ แล้วทุกอย่างก็จะดำเนินไปตามหลักการที่ว่า “จากทุกคนแล้วแต่ความสามารถ และสำหรับทุกคนแล้วแต่ความต้องการ (From each according to his ability, to each according to his needs)”^{๒๒} ซึ่งโฮจิมินห์ได้สานต่อแนวคิดข้างต้นนี้ ดังข้อความกล่าวตอนหนึ่งว่า สังคมในอนาคตจะต้องเป็นสังคมที่ไร้ชนชั้น

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๐.

^{๒๑} วิทยากร เชียงกูล, โฮจิมินห์ วีรบุรุษของประชาชนที่ถูกกดขี่, หน้า ๖๙.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

๔.๑.๒ แนวคิดเลนินที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์

เลนิน (Vladimir Lenin) นักปฏิวัติมาร์กซิสคนแรกของสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตหัวน้ำพรคบอลเชวิก เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตช่วง พ.ศ.๒๓๗๔-๒๔๒๙ จากที่เลนินได้ศึกษาทั้งภาษาละตินและกรีก และชีวิตวัยเด็กเคยมีเหตุการณ์นำเศร้าสลดจนเป็นเหตุให้เกิดแรงจูงใจ เลนินเคยถูกจับกุมและถูกไล่ออกจากมหาวิทยาลัยคาซานเพราะร่วมกับนักศึกษาประท้วง เขาศึกษากฎหมายจากมหาวิทยาลัยคาซาน และเซนปีเตอร์สเบิร์ก และได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพกฎหมายในปี พ.ศ.๒๔๓๔

เลนินเชื่อมั่นในระบอบสังคมนิยม จึงรวบอำนาจไว้ในพรรคคอมมิวนิสต์ และเริ่มปรับเปลี่ยนระบบควบคุมจากส่วนกลางที่เข้มงวดและเหี้ยมโหดของพวกบอลเชวิก มาเป็นการทุ่มเทการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศแนวใหม่ที่เรียกว่า “นโยบายเศรษฐกิจแนวใหม่ (New Economic Policy)” เพื่อล้มระบบทุนนิยม แต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านจากกลุ่มหัวรุนแรงเดิมว่าเป็นการอ่อนข้อให้ระบบทุนนิยมและหนีห่างจากระบบสังคมนิยมมากเกินไป

ในขณะเดียวกัน สงครามกลางเมืองก็ได้แผ่ขยายลุกลามออกไปทั่วรัสเซีย การเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายชนิดและผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวเหล่านั้นได้จับอาวุธขึ้นสู้เพื่อโค่นล้มรัฐบาลโซเวียต แม้ว่าจะมีหลายฝ่ายที่เข้าร่วมสงครามกลางเมือง แต่มีฝ่ายหลักๆ เพียงสองฝ่ายคือ ฝ่ายกองทัพแดง (สังคมนิยมคอมมิวนิสต์) และฝ่ายกองทัพขาว (นิยมกษัตริย์) มหาอำนาจต่างชาติได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นก็ได้แทรกแซงสงครามนี้(สนับสนุนกองทัพขาว) แต่ในที่สุดฝ่ายกองทัพแดงก็มีชัยชนะกองทัพขาวและพันธมิตรได้ในปี พ.ศ.๒๔๖๓

ในไม่กี่เดือนสุดท้ายของปี พ.ศ.๒๔๖๓ ความสำเร็จของกองทัพแดงเหนือกองทัพขาวได้ทำให้เลนินมั่นใจว่าถึงเวลาแล้วที่จะขยายวงการปฏิวัติไปสู่โลกตะวันตก โดยการใช้กำลังหากจำเป็น เมื่อสาธารณรัฐโปแลนด์ที่ ๒ ที่เพิ่งเป็นอิสระได้ใหม่ๆ เริ่มต้นที่จะป้องกันพรมแดนทางตะวันออกที่ติดกับรัสเซีย ที่แต่เดิมเป็นของรัสเซียมาตั้งแต่การแบ่งโปแลนด์ในศตวรรษที่ ๑๘ ก็เกิดการปะทะกับฝ่ายรัสเซียเพื่อยึดครองดินแดนส่วนนี้ ทำให้เกิดสงครามโซเวียต-โปแลนด์ขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๖๒ ระหว่างนั้นก็มี การปฏิวัติในเยอรมนีและสันนิบาตสปาร์ตาสืบทอดกำลังเจริญเติบโต เลนินมองว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมแล้วที่จะแทงยุโรปด้วยดาบปลายปืนของกองทัพแดง โดยเลนินเห็นโปแลนด์กับผู้ที่สนับสนุนคอมมิวนิสต์ในการปฏิวัติในเยอรมนีเป็นสะพานเชื่อมต่อการปฏิวัติในโซเวียต และเพื่อเป็นการช่วยเหลือขบวนการคอมมิวนิสต์ต่างๆ ในยุโรปตะวันตก อย่างไรก็ตามความพ่ายแพ้ของโซเวียตรัสเซียในสงครามกับโปแลนด์ ได้ทำให้แผนนี้ถูกล้มเลิกไป

สงครามอันยาวนานในรัสเซียได้ทำลายรัสเซียให้เหลือแต่ซากเป็นวงกว้าง ในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๖๔ เลนินได้เปลี่ยนนโยบายคอมมิวนิสต์จากสงครามเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจแผนใหม่เพื่อที่จะพยายามฟื้นฟูอุตสาหกรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกษตร แต่ในเดือนเดียวกัน ก็มีการปราบปรามการลุกฮือขึ้นของกะลาสีที่เมืองครอนสตัดท์ (เรียกว่า การกบฏที่ครอนสตัดท์) ต่อมาโจเซฟ สตาลิน ผู้นำสหภาพโซเวียตเข้าสู่ยุคมานเหล็กที่ลึกลับที่ปิดประเทศจากโลกเสรี ปกครองประเทศที่เด็ดขาดและโหดเหี้ยม ขัดกับเจตจำนงเดิมของเลนินเป็นเหตุให้สหภาพโซเวียตล่มสลายใน

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โฮจิมินห์ได้นำแนวคิดหรือหลักการจากมาร์กซ์และเลนินมาสังเคราะห์เป็นแนวคิดหลัก ๓ ประการ^{๒๓} คือ ความเป็นชาติ หมายถึง รัฐ แผ่นดิน กฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ศิลปะ เป็นต้น ความเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง ทุกอย่างในรัฐจะต้องสามารถพิสูจน์จับต้องสัมผัสได้จริง มีความหมายและมีคุณค่าจริงๆ แก่ทุกคน และความเป็นมวลชน หมายถึง พลังประชาชนทุกเพศทุกวัยที่จะต้องสร้างรัฐอุดมการณ์ เพื่อเป้าหมายเดียวกันในการสร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่น ไม่แบ่งแยกใดๆ อีกต่อไป โฮจิมินห์ได้รับแรงบันดาลใจจากการศึกษาสถาบันคอมมิวนิสต์เลนิน และได้อ่านผลงานหนังสือของเลนินจนเกิดความรักชาติ ดังความในใจตอนหนึ่งว่า

ข้อคิดของเลนินให้แรงบันดาลใจผม ทั้งด้วยอารมณ์ความกระตือรือร้น ความเข้าใจ และความมั่นใจ ผมรู้สึกสะท้อนใจจนน้ำตาไหล ขณะที่อยู่คนเดียวในห้องพัก ผมพูดเสียงดังเหมือนกับกำลังปราศรัยต่อหน้าฝูงชน “พี่น้องเพื่อนร่วมชาติผู้ถูกกดขี่ทั้งหลาย นี่คือนสิ่งที่พวกเราต้องการ นี่คือนหนทางไปสู่การปลดปล่อย”^{๒๔}

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพอจะสรุปได้ว่า แนวคิดหรือหลักการผนวกรวมเป็นอุดมการณ์สร้างชาติของโฮจิมินห์ได้รับแรงบันดาลใจจากมาร์กซ์และเลนิน โฮจิมินห์เคยกล่าวยกย่องเชิงอุปมาถึงมาร์กซ์และเลนินไว้ว่า

ภูเขาและแม่น้ำอยู่ไกลสุดสายตา เราต้องการพื้นที่อะไรมากกว่านี้ นี่คือน้ำเลนิน นั่นคือภูเขามาร์กซ์ ด้วยมือเปล่า เรากำลังสร้างประเทศของเรา^{๒๕}

๔.๒ วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์^{๒๖}

ลักษณะเฉพาะของปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์เมื่อศึกษาวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าโฮจิมินห์มีลักษณะเฉพาะของแนวคิดปรัชญาการเมือง ซึ่งได้รับเอาแนวคิดหรืออิทธิพลด้านปรัชญาการเมือง (หลักคิด) หรือหลักการขั้นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดลัทธิอุดมการณ์คอมมิวนิสต์จากมาร์กซ์ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดดำเนินกิจกรรมทางสังคม ๖ ประการ^{๒๗} คือ :-

^{๒๓} ดู Kingston, Paul W, **The classless society. Studies in social inequality**, (Stanford, Calif: Stanford University Press), 2000, Geevarghese Mar Osthathios, **Theology of a classless society**, (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books), 1980, Kingston, Paul W, **The classless society. Studies in social inequality**, (Stanford, Calif: Stanford University Press), 2000, Stern, Frederick Martin, **Capitalism in America, a classless society**, (New York : Rinehart), 1951.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๗.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๒.

^{๒๖} อ่านรายละเอียดใน สุขปริดา พนมยงค์, โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๕๓)

^{๒๗} อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๒ - ๑๑๖.

๑. ลักษณะเฉพาะแนวคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Materialism)

โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) มองว่าวัตถุนิยมประวัติศาสตร์คือในแง่วัตถุหรือเชิงเศรษฐกิจของสังคม กล่าวถึงการใช้ทรัพยากรหรือการผลิตสินค้า วิธีการผลิต เป้าหมายการผลิต โครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองในเวียดนาม ถ้าระบบการผลิตในประเทศมีความอิสระโครงสร้างการเมืองและเศรษฐกิจก็จะอิสระตามไปด้วย อย่างไรก็ตามโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นเพียงโครงสร้างย่อยเท่านั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือกฎหมาย (ระบบความยุติธรรมในรัฐ) รูปแบบของรัฐที่อิสระ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และอุดมการณ์ โฮจิมินห์ถือเป็นโครงสร้างสำคัญของสังคม โฮจิมินห์มองว่าโครงสร้างทั้งสองส่วนนี้สัมพันธ์กันอย่างแยกกันไม่ออก วิธีการผลิตทุกรูปแบบในประวัติศาสตร์ของเวียดนามสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพลังการผลิตทางวัตถุ(ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ เทคโนโลยี รวมถึงพลังทางกาย ภูมิปัญญาและทางเจตนา (Will) ของชนชั้นที่ทำงานในประเทศเวียดนามที่ถูกกดขี่ข่มเหง) และรูปแบบการจัดองค์กรการทำงานในเวียดนามภายใต้การล่าอาณานิคมดังกล่าวได้แบ่งสมาชิกในเวียดนามออกเป็นชนชั้นต่างๆ ที่มีผลประโยชน์โดยธรรมชาติขัดแย้งกันและก็นำไปสู่ข้อสรุปว่า “ประวัติศาสตร์ของทุกสังคมล้วนเป็นประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางชนชั้น” โฮจิมินห์พยายามปฏิเสธรัฐที่กดขี่ข่มเหงรังแกประชาชนเหมือนกับที่มาร์กซ์ปฏิเสธรัฐ เพราะมองว่า “รัฐ” เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเหมือนเป็นสิ่งประดิษฐ์ เพื่อเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครองเท่านั้น โฮจิมินห์มองว่า ทุกสังคมเติบโตและพัฒนาจากความขัดแย้ง กดขี่ข่มเหงกันในเรื่องปากท้อง ความทุกข์ยาก ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพ เป็นต้น กล่าวในแง่หนึ่งประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติที่พัฒนามาจนถึงปัจจุบันคือประวัติศาสตร์ของ “การต่อสู้” เพื่อหาตำแหน่งแห่งที่หรือสถานะทางสังคมตั้งแต่ระดับเผ่า ชุมชนชาติพันธุ์ ท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค เป็นต้น สังคมเวียดนามจึงถูกมองในแง่ของร่องรอยของประวัติศาสตร์เชิงวัตถุนิยมหรือระบบกลไกทางสังคมที่เต็มไปด้วยระบบกลไกของการต่อสู้ทางชนชั้นมาตลอด^{๒๘}

๒. ลักษณะเฉพาะแนวคิดกระบวนการไดอาเล็กติก (Dialectic)

ในเรื่องไดอาเล็กติก เฮเกลมีอิทธิพลต่อมาร์กซ์แต่มาร์กซ์นำมาใช้ในอีกลักษณะหนึ่ง คือเฮเกลใช้ทฤษฎีไดอาเล็กติกอธิบายประวัติศาสตร์ว่าโลกนี้แท้จริงเป็นภาพของโลกแห่งความคิดเท่านั้น โดยอธิบายว่าความคิดหนึ่ง (Thesis) จะถูกนำเสนอขึ้น จากความคิดนี้ อีกความคิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคัดค้านก็จะเกิดขึ้น (Antithesis) จากการต่อสู้ระหว่างความคิดทั้งสอง ความคิดที่สามก็จะเกิด (Synthesis) ซึ่งจะรวมหรือผสมผสานแนวทางที่ดีที่สุดจากความคิดแรกและความคิดคัดค้านที่สอง และโลกก็จะดำเนินอย่างนี้ต่อไปอย่างเป็นพลวัตร โดยที่ความคิดที่สามจะกลายเป็นความคิดตัวตั้ง (Thesis) ใหม่ที่จะก่อให้เกิดความคิดค้าน (Antithesis) แล้วในที่สุดก็จะมีความคิดที่ดีกว่าเป็นผลจากสองความคิดแรกนั้น (Synthesis) เกิดขึ้นต่อมาเป็นวัฏจักรเรื่อยไป

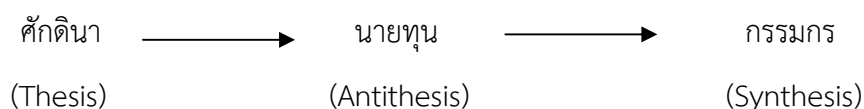
เฮเกลพูดถึงเรื่องนี้ไว้เป็นนามธรรม แต่มาร์กซ์นำมาอธิบายโลกในความเป็นจริง โดยใช้อธิบายพัฒนาการประวัติศาสตร์ทางวัตถุที่มี “ระบบการผลิต” เป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบนของ

^{๒๘} อ่านรายละเอียดใน วารินทร์ สิ้นสูงสุด ปารวตี วรณจิต แพลและเรียงเรียง,โฮจิมินห์ : นักขับไสอเมริกันผู้ยิ่งใหญ่, พิมพ์ครั้งที่ ๒,(กรุงเทพมหานคร : เลิฟ แอนด์ เลิฟ),๒๕๔๖.

สังคม มาร์กซกล่าวว่าประวัติศาสตร์มีหลายระดับคือ ชุมชนดั้งเดิม สังคมทาส สังคมศักดินา สังคม
กรรมกร และสังคมนิยม ทุกระดับของการพัฒนา ยกเว้นในระดับชุมชนดั้งเดิมล้วนสัมพันธ์กับการ
ควบคุมปัจจัยการผลิตของชนชั้นใดชั้นหนึ่งเสมอ นั่นคือเจ้าของทาส เจ้าของที่ดิน เจ้าของทุน และ
กรรมกร ในระดับชุมชนดั้งเดิม ทรัพย์สินเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน ยังไม่มีทรัพย์สินส่วนตัว

ตามทฤษฎีไดอาเล็กติก ประวัติศาสตร์จากระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่ง เมื่อโครงสร้าง
เศรษฐกิจเปลี่ยนไป เกิดการติดขัดในระบบ ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้นทำให้เกิดการปฏิวัติไปสู่ระดับการ
พัฒนาในประวัติศาสตร์ใหม่ ตัวอย่างเช่น ระบบเดิม คือ

ระบบศักดินา (Thesis) ซึ่งเป็นสังคมแบบอภิสิทธิ์ชนเป็นเจ้าของที่ดินและเศรษฐกิจแบบ
เลี้ยงตัวเองในด้านเกษตร มีการพัฒนาด้านการค้าควบคู่ไปด้วย พ่อค้าได้พัฒนาตัวเข้มแข็งมากขึ้น
เรื่อยๆ ด้านเงินทุน และความเป็นทุนนิยม (Antithesis) ก็เข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดการท้าทาย
อำนาจของพวกศักดินาเจ้าของที่ดินมากขึ้นเรื่อยๆ ผลก็คือชัยชนะของฝ่ายทุนนิยม (Synthesis) และ
กลายเป็นหลักหรือตัวตั้งของระดับการพัฒนาในยุคต่อมา (Thesis) ทุนนิยมก่อให้เกิดชนชั้นกรรมกร
ขึ้น (Antithesis)

๓. ลักษณะเฉพาะแนวคิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Class struggle)

ประวัติศาสตร์ในทุกสังคมของมนุษย์ ยกเว้นในระดับชุมชนดั้งเดิม ล้วนเป็นประวัติศาสตร์
ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นทั้งสิ้น แม้ว่ามาร์กซจะไม่เคยให้คำนิยามคำว่า “ชนชั้น (Class)” ไว้ แต่เรา
ก็รู้ได้ว่า เขาหมายถึงกลุ่มคนในแง่ของปัจจัยการผลิต และในประวัติศาสตร์ทุกระดับการพัฒนาจะมี
คน ๒ คนเผชิญหน้ากันเสมอ นั่นคือกลุ่มคนซึ่งครอบครองปัจจัยการผลิต กับอีกกลุ่มซึ่งไม่มีปัจจัยการ
ผลิตในครอบครอง และการต่อสู้ระหว่างคน ๒ กลุ่มหรือชนชั้นนี้เองที่ทำให้ประวัติศาสตร์ก้าวหน้า
พัฒนาไป ตรงกับทฤษฎีไดอาเล็กติกของเฮเกลที่ว่า “ความขัดแย้งคือความก้าวหน้า” ความขัดแย้ง
ดังกล่าว กรรมกรจะมีชัยชนะเหนือฝ่ายนายทุน โฮจิมินห์เองก็มีความเชื่อเช่นนี้ว่า ในสังคมเวียดนามมี
ชนชั้น ๓ ระดับ คือ ศักดินา (กษัตริย์, จักรพรรดิ) นายทุน (พ่อค้า, เศรษฐี) กรรมกร (ชาวไร่
ชาวนา ประชาชน ชนชั้นสามัญชน) ทั้ง ๓ ระดับมีการต่อสู้กันมาตลอดประวัติศาสตร์ ซึ่งมีเหตุปัจจัย
ที่เกิดจากภายในและภายนอกประเทศจนเกิดการแบ่งแยกประเทศเป็นเวียดนามเหนือ-เวียดนามใต้
อย่างไรก็ตามในท้ายที่สุดแล้ว กรรมกร (ชาวไร่ ชาวนา ประชาชน ชนชั้นสามัญชน) จะเป็นฝ่ายชนะ
เพราะกรรมกรคือโค่นรากหรือฐานล่างสุดของต้นไม้หรือส่วนที่สำคัญที่สุด

๔. ลักษณะเฉพาะแนวคิดทฤษฎีทุนนิยม (Capitalism)

ทฤษฎีมาร์กซ์ซิสต์ (Maxism) ในแง่หนึ่งเป็นการวิจารณ์ทุนนิยม แต่ในอีกแง่หนึ่งเป็นการชื่นชมทุนนิยมว่าสามารถผลิตสินค้าที่มีประโยชน์ได้มากมาย และมีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีควบคุมพลังด้านร้ายๆ ของธรรมชาติได้ ข้อวิจารณ์ต่อทุนนิยมที่สำคัญคือ “การกดขี่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน” และ “ทุนนิยมต้องรับผิดชอบต่อความล่มสลายของระบบครอบครัว” ความรู้สึกแปลกแยก (Alienation) ต่อหน้าที่การงาน มาตรฐานการครองชีพ คุณค่า ศักดิ์ศรี ที่ลดลงของผู้คนในสังคม มาร์กซ์ระบุว่า ทุนนิยมมีคุณสมบัติในการสร้างพลังทำลายตนเอง ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ทุนนิยมด้วยทฤษฎี Labor Theory of Value (ราคาของสินค้ามีค่าเท่ากับเวลาของแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น) โดยโจมตีทุนนิยมปฏิบัติต่อกรรมกรราวกับว่า พวกเขาเหล่านั้นเป็นวัตถุดิบค่าตัวหนึ่งของตน จ่ายค่าแรงให้เพียงเท่าที่พวกเขาและครอบครัวจะพอมีชีวิตอยู่ทำงานได้ต่อไปเท่านั้น แต่กรรมกรก็เป็นวัตถุดิบที่ไม่เหมือนวัตถุดิบ ตัวอื่นในกระบวนการผลิต กล่าวคือสามารถสร้างค่าได้มากกว่าที่ตัวเองมีราคา(ตามค่าแรง)อยู่ ตรงนี้มาร์กซ์หมายถึงค่าส่วนเกิน (Surplus Value) และเห็นว่านี่คือการกดขี่ขูดรีด (Exploitation) และถ้าไร้มาจากค่าส่วนเกินนี้ นายทุนจะเอากำไรนี้มาสะสมไว้ และนำไปลงทุนเพื่อเป้าหมาย ให้ได้กำไรมากยิ่งขึ้นต่อไป ในลักษณะนี้ ทุนนิยมจะขยายตัวไปเรื่อยๆ การกดขี่ก็ยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ

ในระบบทุนนิยมดังกล่าว เพื่อการแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น นายทุนจะผลิตสินค้าตัวเดียวกัน จำเป็นจะต้องลดต้นทุนลงและวิธีที่ดีที่สุดคือการจ่ายค่าแรงให้น้อยลง หรือหาเครื่องจักรที่ประหยัดแรงงานมาทดแทนแรงงานคนงาน ในการแข่งขันดังกล่าว นายทุนที่ไม่สามารถปรับตัวก็จะเลิกกิจการไป นายทุนที่ยังอยู่จะมีจำนวนน้อยลง แต่กิจการของเขาจะขยายใหญ่โตขึ้นไปเรื่อยๆ เกิดภาวะที่เรียกว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” ในสังคมก็จะมีนายทุนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ควบคุมระบบการผลิตทั้งหมด กับคนงานที่ยังทำงานเป็นสินค้าตัวหนึ่งในโรงงาน และได้รับค่าแรงที่ต่ำกว่าระดับที่จะมีชีวิตอยู่ได้ กับคนงานที่ถูกไล่ออกจากงาน ในที่สุดคนงานก็จะลุกฮือต่อต้านทุนนิยม พวกนายทุนก็จะขอความร่วมมือจากรัฐหรือหาเครื่องมือคุ้มครองตนเองโดยขอให้รัฐช่วยปราบปรามต่อรองกลุ่มกรรมกร (แรงงาน) ให้ยอมรับสภาพการดำรงชีวิตที่เลวร้ายต่อไป สำหรับโฮจิมินห์แล้วมองระบบทุนนิยมแบบที่จักรวรรดินิยม ใช้กับประชาชนในเวียดนาม โดยชนชั้นปกครองภายในประเทศเวียดนามเองก็ดี และจักรวรรดินิยมจากกลุ่มล่าอาณานิคมก็ดี ว่าล้วนเป็นสิ่งเลวร้ายทั้งสิ้น และเป็นสิ่งที่ควรจัดให้หมดสิ้นไปจากสังคมเวียดนาม ทั้งนี้ประชาชนในประเทศจะต้องเห็นอันตรายของระบบทุนนิยม การที่จะทำให้ประชาชนเห็นอันตรายดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อประชาชนร่วมมือกันปฏิบัติและพึ่งพาอาศัยตนเองได้ในที่สุด

๕. ลักษณะเฉพาะแนวคิดการปฏิวัติ (Revolution)

แนวคิดเรื่องการปฏิวัตินี้ มาร์กซ์ย้ำว่าเมื่อถึงจุดวิกฤตที่สุดแล้วคือเมื่อชนชั้นกรรมกรถูกกดขี่ขูดรีดมากที่สุดจนทนไม่ไหว และรัฐก็ใช้อำนาจบังคับ ก็จะทำให้เกิดการปฏิวัติแบบใช้กำลังขึ้น มีการติดต่อต่อสู้กับฝ่ายที่กดขี่ขูดรีด(คือนายทุนและรัฐของนายทุน) ชนชั้นกรรมกรเท่านั้นที่จะมีบทบาทในการปฏิวัติในประวัติศาสตร์เช่นนี้ เพราะมีการจัดตั้งผืนกำลังจำนวนมาก และที่สำคัญคือชนชั้นกรรมกรจะเป็นกำลังการผลิตที่สำคัญของสังคมต่อไป

ส่วนชาวนาที่ยากจนนั้นไม่มีบทบาทในการปฏิวัติ เพราะ “โง่เขลา” และยังสนใจที่จะยึดถือในทรัพย์สินส่วนบุคคลอยู่ นอกจากนี้ในสังคมก็ยังมี “กรรมกรจอมปลอม” (Lumpenproletariat) คือพวกที่ไม่ใช่กรรมกรจริง เป็น “กาฝาก” สังคม มาร์กซมองว่าพวกปฏิกริยา(เคลื่อนไหว)ที่เข้มข้นรุนแรง(Radical) กว่าและมีลักษณะของปัญญาชน (Intellectual) จะมาช่วยสร้างสำนึกทางชนชั้นให้แก่เหล่ากรรมกร แต่อย่างไรก็ตามสำนึกทางชนชั้นนี้จะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ มากกว่าจะมาจากกิจกรรมของเหล่าปัญญาชนคอมมิวนิสต์ ซึ่งหมายความว่า กรรมกรจะต้องรู้สึกว่าคุณเองถูกกดขี่จริงและลำบากจริง จึงจะเกิดการปฏิวัติได้ โฮจิมินห์เองก็ตระหนักถึงความจริงข้อนี้ ถึงขั้นประกาศว่า สำนึกทางสังคมที่จะให้เกิดการปฏิวัตินั้นบอกสอนกันไม่ได้ แต่ต้องให้ตระหนักถึงภาวะดังกล่าวนั้นจริงๆ ด้วยตนเอง เพราะการปฏิวัติที่จะสำหรับได้จะต้องเกิดจากความรู้สึกว่าคุณเองถูกกดขี่จริงและลำบากจริง ไม่ใช่เกิดจากการบังคับหรือชักนำให้รู้สึก ซึ่งต่อมาเกิดกระบวนการไต่ดินหรือน้ำไต่คลื่นที่เคลื่อนไหวสังสมพลังมวลชนมหาศาลในเวียดนามจนเกิดการลุกขึ้นสู้และนำไปสู่การปฏิวัติโค่นล้มมหาอำนาจทุนนิยมต่างชาติและระบบศักดินาในที่สุด

๖. ลักษณะเฉพาะแนวคิดสังคมที่ไม่มีชนชั้น (Classless society)

เมื่อเกิดปฏิวัติขึ้นแล้วชัยชนะจะเป็นของชนชั้นกรรมกร ในประเด็นนี้แม้มาร์กซ์จะไม่ได้พูดถึงว่าแล้วนายทุนจะได้อะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ สังคมจะอยู่ภายใต้เผด็จการของชนชั้นกรรมกร แต่เป็นระยะสั้นเพื่อจัดการกับภารกิจทางประวัติศาสตร์เท่านั้นทำให้เกิดสภาพสังคมที่ไม่มีชนชั้นต่อไป เมื่อไม่มีนายทุนที่ขูดรีด ก็ไม่มีกรรมกรที่ถูกขูดรีด ซึ่งแปลว่าไม่มีชนชั้นในสังคมอีก เมื่อไม่มีรัฐแล้วทุกอย่างก็จะดำเนินไปตามหลักการที่ว่า"จากทุกคนแล้วแต่ความสามารถและสำหรับทุกคนแล้วแต่ความต้องการ"^{๒๙} หมายความว่า ผลประโยชน์ของชุมชนจะเป็นตัวกำหนดพัฒนาการของสังคมที่ไม่มีชนชั้นต่อไป

แนวคิดทั้ง ๖ ประการนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อโฮจิมินห์ถึงกับกล่าวไว้ว่า

ในการเอาหลักลัทธิมาร์กซ์มาใช้ ประชาชนจะต้องได้รับการปลดปล่อยในการจัดตั้งสันนิบาต (สหภาพ) ประเทศอาณานิคม โดยความสนับสนุนของสหยาในประเทใหญ่ที่เห็นอกเห็นใจต่อความปรารถนาของเรา สิ่งนี้มีความหมายเอื้ออำนวยต่อท่านทั้งหลาย ในการที่จะปลดแอกประเทศชาติของท่าน สันนิบาต (สหภาพ) นี้ ตั้งขึ้นในฝรั่งเศส โดยประชาชนจากประเทศอาณานิคมที่มีจิตสำนึกต้องการปฏิวัติ^{๓๐}

โฮจิมินห์เองก็เห็นพ้องกับแนวคิดดังกล่าวเพื่อใช้เป็นฐานนำไปสู่การปฏิวัติด้วยอุดมการณ์อันสูงสุดที่ว่า “ข้าพเจ้ามีความปรารถนาสูงสุดอยู่ประการหนึ่ง นั่นคือ ทำอย่างไรให้ประเทศของเรา

^{๒๙} วินัย คุณอุดม (บรรณาธิการ), โฮจิมินห์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก, ม.ป.ป.), หน้า ๓๒.

^{๓๐} Kingston, Paul W., *The classless society. Studies in social inequality*, (Stanford, Calif: Stanford University Press Geevarghese), 2000.

ได้รับอิสรภาพและประชาชนมีเสรีภาพอย่างแท้จริง เพื่อนร่วมชาติทุกคนมีข้าวกิน มีเสื้อผ้าใส่ และมีโอกาสได้ศึกษาร่ำเรียน”^{๓๑}

นอกจากโฮจิมินห์จะรับเอาแนวคิดมาร์กซ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังรับเอาแนวคิดปรัชญาการเมืองเชิงประยุกต์ (หลักปฏิบัติ) หรือวิธีการจากเหมาเจ๋อตุง ซึ่งเหมาเจ๋อตุงวิเคราะห์ความขัดแย้งในจีนว่ามีพลังความขัดแย้งที่สำคัญ ๒ ชุด คือ ๑.ระบบศักดินา (Feudalism) กับมวลชน (Mass People) ๒.ประชาชาติจีนกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น (Japanese Imperialism)

โฮจิมินห์ก็มองว่าในประเทศเวียดนามเองก็มีความขัดแย้งสำคัญ ๒ ชุด คือ ๑.ระบบศักดินา (Feudalism) กับมวลชน (Mass People) ๒.ประชาชาติเวียดนามกับจักรวรรดินิยม (Imperialism) จากอังกฤษ,ฝรั่งเศสและอเมริกา

ดังนั้นโฮจิมินห์จึงประยุกต์ใช้หลักการปฏิวัติ ๓ ประการ คือ

๑. การปฏิวัติเป็นหน้าที่ของมวลชนผู้เป็นชาวนาและกรรมกร และมีใช้เป็นของวีรบุรุษไม่กี่คน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมมวลชนให้เข้าร่วมในการปฏิวัติ

๒. เพื่อให้ประสบความสำเร็จ การปฏิวัติจำเป็นต้องมีพรรคปฏิวัติตามอุดมการณ์ของมาร์กซ์-เลนินเป็นผู้นำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องก่อตั้งพรรคในรูปแบบใหม่

๓. การปฏิวัติเพื่อชาติจำเป็นต้องจัดรวมไปกับการปฏิวัติในโลก และชาวเวียดนามต้องกระทำการร่วมกันพร้อมกับชนชั้นกรรมกรทั่วโลก

โฮจิมินห์ประยุกต์ใช้บนหลักการปฏิวัติ ๓ วิธี คือ

๑. นำทฤษฎีปฏิวัติมาประยุกต์ใช้ และปรับให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้ามากกว่าการพยายามยึดเย็ดสถานการณ์ให้เข้ากับทฤษฎี

๒. พรรคต้องปลุกจิตสำนึกมวลชนเรียนรู้จากมวลชนไปพร้อมๆ กัน การบังคับให้กระทำตามเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะกระดัดข้ามสำนึกทางการเมืองของมวลชน

๓. ต้องมีการจัดตั้งกองกำลังแนวร่วม (United Front)

^{๓๑} อ้างแล้ว, หน้า ๔๗.

หลักการจากมาร์กซ์	วิธีการจากเลนิน
วัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism)	-
กระบวนการไดอาเล็กติก (Dialectic)	นำทฤษฎีปฏิวัติมาประยุกต์ใช้และปรับให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้ามากกว่าการพยายามยึดเยียดสถานการณ์ให้เข้ากับทฤษฎี
การต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Class Struggle)	พรรคต้องปลูกจิตสำนึกมวลชนเรียนรู้จากมวลชนไปพร้อมๆ กัน การบังคับให้กระทำตามเป็นสิ่งที่ผิด เพราะกระโดดข้ามสำนึกทางการเมืองของมวลชน
ทฤษฎีทุนนิยม (Capitalism)	-
การปฏิวัติ (Revolution)	ต้องมีการจัดตั้งกองกำลังแนวร่วม (United Front)
สังคมที่ไม่มีชนชั้น (Classless Society)	-

แผนภูมิที่ ๔.๓ แสดงให้เห็นแนวคิด ๖ ประการของมาร์กซ์และวิธีปฏิบัติ ๓ ประการของเหมาเจ๋อตุง ที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ของโฮจิมินห์

๔.๓ วิเคราะห์อิทธิพลปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์ที่มีต่อประเทศเวียดนามในปัจจุบัน

๔.๓.๑ อิทธิพลต่อการเมืองการปกครอง

เนื่องจากเวียดนามเคยเป็นเมืองขึ้นของจีนสมัยโบราณกว่าร้อยปี ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ ฝรั่งเศสขยายอำนาจมายึดครองเวียดนาม กัมพูชาและลาว อันเป็นดินแดนที่อยู่คาบสมุทรอินโดจีน ในเวียดนามได้เกิดขบวนการชาตินิยมเรียกร้องเอกราชแต่ถูกฝรั่งเศสปราบปรามอย่างรุนแรง ผู้คนเสียชีวิตจำนวนมาก แต่มีผู้นำคนสำคัญที่สามารถนำความสำเร็จมาให้ขบวนการชาตินิยมเวียดนามหรือเวียดนามห์ คือ โฮจิมินห์

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง กองกำลังชาตินิยมเวียดนามให้การสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรโดยหวังจะได้เอกราชเป็นการตอบแทน แต่ฝรั่งเศสไม่ยินยอมและกลับมาครอบครองอินโดจีนอีกครั้งหลังสงครามโลก ทำให้เกิดการสู้รบกันตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๖ และสิ้นสุดลง

ใน ค.ศ. ๑๙๕๔ เมื่อฝรั่งเศสแพ้ในสมรภูมิดียนเบียนฟู มีการทำสัญญาสงบศึกที่ปารีส ฝรั่งเศสถอนตัวจากอินโดจีน มีผลให้ประเทศเวียดนาม ลาว กัมพูชาได้รับเอกราช และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อรวมเวียดนาม แต่ขณะที่ยังไม่มีการเลือกตั้ง ให้แบ่งเวียดนามเป็นสองส่วนที่เส้น

ขนานที่ ๑๗ เวียดนามเหนือนำโดยโฮจิมินห์ ศูนย์กลางอยู่ที่ฮานอยและเวียดนามใต้ นำโดยกษัตริย์เบาได้ ศูนย์กลางอยู่ที่ไซ่ง่อน

การแทรกแซงของสหรัฐในภูมิภาคนี้เริ่มจากผู้นำสหรัฐเกรงว่าหากปล่อยให้เวียดนามมีการเลือกตั้งชาวเวียดนามจะเลือกโฮจิมินห์ ทำให้สหรัฐเกรงว่าคอมมิวนิสต์จะเข้ามามีอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหรัฐจึงเข้ามาสนับสนุนเวียดนามใต้ เมื่อมีการยกเลิกการเลือกตั้งทำให้เวียดนามเหนือประกาศสงครามกับเวียดนามใต้อีกครั้ง เพื่อใช้กำลังรวมเวียดนามเป็นประเทศเดียวกัน สหรัฐมีความเชื่อทฤษฎีโดมิโน คือ เมื่อชาติหนึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ ชาติที่อยู่ใกล้เคียงจะถูกคุกคามและตกอยู่ในอิทธิพลคอมมิวนิสต์ด้วย

สหรัฐอเมริกาเริ่มส่งที่ปรึกษาทางทหารและส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อพัฒนากองทัพให้กับเวียดนามใต้ ตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์และประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ต่อมาเมื่อเคนเนดีเสียชีวิตจากการลอบสังหารที่ดัลลัส เท็กซัส รองประธานาธิบดีจอห์นสันได้รับตำแหน่งผู้นำสหรัฐแทน ได้ส่งกำลังพลนับแสนคนพร้อมอาวุธที่มีประสิทธิภาพสูง เข้ามาสกัดกั้นการคุกคามของคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ทำให้สงครามเวียดนามขยายตัวและรุนแรงมากขึ้น นับแต่ ค.ศ. ๑๙๖๕ เป็นต้นมา

ฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือมีกองทัพเวียดมินห์ สำหรับการรบเต็มรูปแบบและมีขบวนการเวียดกง เป็นประชาชนทั่วไปที่นิยมคอมมิวนิสต์หรือถูกบังคับให้เป็นคอมมิวนิสต์ ปฏิบัติการแทรกซึมและบ่อนทำลายอยู่ทั่วไปในเวียดนามใต้ ทำให้ยากต่อการปราบปราม และทำให้สื่อต่าง ๆ เสนอภาพเสมือนทหารสหรัฐรังแกประชาชนเวียดนามที่อ่อนแอกว่า

ในช่วงแรกของสงคราม เวียดนามเหนือได้ใช้ยุทธวิธียกกำลังทำสงครามเต็มรูปแบบกับกองทัพสหรัฐ บุกเข้ามาได้เส้นขนานที่ ๑๗ และสังหารประชาชนอย่างโหดเหี้ยม แม้จะไม่ได้ชัยชนะ แต่ทำให้ชาวเวียดนามใต้เกิดความเกรงกลัวอำนาจของคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนืออย่างมาก จึงมักยอมเข้ากับเวียดนามในฐานะกองกำลังเวียดกง ปฏิบัติการแทรกซึม บ่อนทำลายในเวียดนามใต้ สหรัฐและพันธมิตรในองค์การ SEATO (รวมทั้งไทย) ได้ระดมความร่วมมือทางทหารเข้าไปรบในเวียดนามแต่ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เพราะส่วนใหญ่เวียดนามเหนือและเวียดกงรบแบบกองโจร ลอบวางระเบิดและซุ่มโจมตี ทำให้ทหารเวียดนามใต้และทหารนาวิกโยธินสหรัฐเสียชีวิตจำนวนมาก จึงใช้การปราบปรามอย่างรุนแรง เช่น ยิงทิ้งผู้ที่คาดว่าตนเป็นเวียดกง การเผาทำลายหมู่บ้าน ตลอดจนการทิ้งระเบิดปูพรมตามจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ เช่น เมืองท่าและชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา เพื่อตัดเส้นทางลำเลียงทหารและอาวุธจากเวียดนามเหนือสู่เวียดนามใต้ผ่านทางกัมพูชา ทำให้เกิดความเสียหายต่อพลเรือนจำนวนมาก ส่งผลให้ทั่วโลกประณามการกระทำของสหรัฐ คนหนุ่มสาวในสหรัฐจึงเดินขบวนเรียกร้องสันติภาพทั่วประเทศ เรียกร้องให้ถอนทหารจากสงครามเวียดนาม

เมื่อมีการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีจอห์นสันจึงไม่ลงสมัครอีก ทำให้尼克สันซึ่งเสนอนโยบายถอนทหารสหรัฐออกจากเวียดนาม และลดบทบาททางทหารทั่วโลกได้รับชัยชนะ การเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนต่อมา นิกสันจึงเจรจากับจีน สนับสนุนนโยบายจีนแลกกับการให้จีนยอมรับการถอนทหารจากเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๗๓ หลังจากนั้นสหรัฐได้ตกลงถอนทหารจนสิ้นสุด

ในเดือนเมษายน ๑๙๗๕ กองทัพเวียดนามเหนือเข้ายึดครองไซ่ง่อนได้สำเร็จ และเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น โฮจิมินห์ซิตี้ สงครามเวียดนามจึงจบลงด้วยความพ่ายแพ้ของสหรัฐอเมริกา และพันธมิตร

ภายหลังสงครามจบสิ้นลง ประเทศเวียดนามได้รับเอกราชและได้พัฒนาการเมืองภายในให้มีเสถียรภาพ เนื่องจากมีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นองค์กรที่มีอำนาจ สูงสุดเพียงพรรคการเมืองเดียว ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วม (Collective leadership) ที่คานอำนาจระหว่างผู้นำ ๓ กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มปฏิรูป** ที่สนับสนุนการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ นำโดยอดีตนายกรัฐมนตรี ฟาน วัน ข่าย **กลุ่มอนุรักษ์นิยม** ซึ่งต่อต้านหรือชะลอการเปิดประเทศ เพราะเกรงภัยของ “วิวัฒนาการที่สันติ (Peaceful Evolution)” อันเนื่องมาจากการเปิดประเทศ และ **กลุ่มที่เป็นกลาง** ประนีประนอมระหว่างสองกลุ่มแรก นำโดยอดีตนายกรัฐมนตรี เจิ่น ดึ๊ก เลื่อง ส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามต้องปรับแนวทางการบริหารประเทศให้ยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ในอย่างก้าวที่รวดเร็วนัก

เวียดนามได้มีการเลือกตั้งสภาแห่งชาติ สมัยที่ ๑๑ เมื่อ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผู้ได้รับการเลือกตั้งทั้งสิ้น ๔๙๘ คน เป็นผู้สมัครอิสระเพียง ๒ คน ที่เหลือเป็นผู้สมัครที่ได้รับการคัดเลือกจากพรรคคอมมิวนิสต์ สภาแห่งชาติมีวาระดำรงตำแหน่ง ๕ ปี มีหน้าที่ตรากฎหมาย แต่งตั้งหรือถอดถอนประธานาธิบดี ประธานรัฐสภา และ นายกรัฐมนตรี สภาแห่งชาติชุดใหม่ได้เปิดประชุมเมื่อ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยสภาได้มีมติสำคัญๆ คือ รับรองผลการเลือกตั้งเมื่อ ๑๙ พฤษภาคม เลือกตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ประจำสภา การเลือกตั้งให้นายเจวียน วัน อาน ดำรงตำแหน่งประธานสภาต่อไป (เมื่อ ๒๓ กรกฎาคม) การเลือกตั้งให้นายเจิ่น ดึ๊ก เลื่อง ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีต่อไป (เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม) และ เลือกตั้งให้นายฟาน วัน ข่าย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป (เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม) และได้มีการปรับคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕ โดยในคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ๒๖ คน มีรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ ๑๕ คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ หลายคนเคยดำรงรัฐมนตรีช่วยในกระทรวงนั้น ๆ มาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีการตั้งกระทรวงใหม่ ๓ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม และกระทรวงภายใน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการปฏิรูป เศรษฐกิจและการบริหารประเทศมากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในประเด็นนี้ ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-เวียดนามที่ดำเนินไปด้วยดีในปัจจุบัน แผนงานการปฏิรูประบบราชการสำหรับปี ค.ศ. ๒๐๐๑-๒๐๑๐ เน้น ๔ ประเด็น ได้แก่ การปฏิรูประบบกฎหมาย การปฏิรูปโครงสร้างองค์กร การยกระดับความสามารถของข้าราชการ และการปฏิรูปด้านการคลัง

การเปลี่ยนแปลงหนึ่งที่สำคัญในส่วนของการเมือง คือ เวียดนาม ได้มีความพยายามอย่างแข็งขันในการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา ทั้งยังมีความใกล้ชิดในกลุ่มอาเซียน และคาดหวังว่าความสัมพันธ์กับประเทศจีน ประเทศในกลุ่มยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีจะพัฒนาไปในทางที่ดี รวมทั้งความสัมพันธ์กับประเทศไทยก็เช่นเดียวกันในภาพรวม ผู้บริหารประเทศในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี เจวียน ตัน ดุง (Nguyen Tan Dung) วัย ๕๖ ปี ถือเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะเปิดกว้างให้กับเศรษฐกิจระบบทุนนิยม โดยใช้เป็นระบบขับเคลื่อนในการพัฒนา

ประเทศ ซึ่งเป็นสัญญาณของการเปิดกว้างรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยในส่วนของการเมืองในปัจจุบัน ต้องถือว่าเวียดนามเป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางการเมืองสูง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดการลงทุนไปจากประเทศ ไทยแนวโน้มการเมืองในอนาคต เมื่อพิจารณาไปในอนาคตแล้ว การเมืองของเวียดนามถือว่ามีความมั่นคงเป็นอย่างมากและนโยบายต่างๆ ได้มีการพัฒนาปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ

๔.๓.๒ อิทธิพลต่อการศึกษา

การศึกษาของเวียดนามในอดีตนำรูปแบบมาจากระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียตรัสเซีย และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ ของเวียดนาม อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงการศึกษาโดยภาพรวม เวียดนามยังได้รับอิทธิพลจากจีนและฝรั่งเศสด้วย เนื่องจากเคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของสองประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะอิทธิพลในเรื่องของการใช้ตัวหนังสือหรืออักษรที่ใช้ในการเรียน กล่าวคือ ได้รับอิทธิพลจากอักษร “Hán” (หาน) หรือที่คนไทยนิยมเรียกกันว่า “ฮั่น” จากจีน ซึ่งปัจจุบันนี้คำศัพท์ต่างๆ ในภาษาเวียดนามประมาณ ๙๐% ยืมมาจากคำศัพท์ในภาษาหานของจีน และตัวอักษรโรมันที่เวียดนามใช้กันปัจจุบันที่เรียกว่า “Quốc ngữ” (ก๊วก หงือ) นั้น ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส เพราะหลังจากที่เวียดนามตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส นั้น ฝรั่งเศสได้ประกาศให้เวียดนามใช้ตัวอักษรก๊วกหงือเป็นอักษรทางการ และบังคับให้ใช้ในการเรียนการสอนตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่างๆ ของเวียดนามทั่วประเทศ

ในส่วนของแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏในแผนการเรียนการสอนของเวียดนามนั้น ถือว่าได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตรัสเซียสูงมาก เพราะหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยของเวียดนามนั้นมีวิชาบังคับที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยต้องเรียน นั่นคือ วิชาการเมืองซึ่งเน้นลัทธิสังคมนิยมและการปกครองประเทศแบบสังคมนิยมเป็นหลัก วิชาปรัชญา ซึ่งเน้นแนวคิดของมาร์ก เลนิน และแนวคิดของโฮจิมินห์ ซึ่งรับอิทธิพลจากแนวคิดมาร์ก และเลนินปัจจุบัน วิชาต่างๆ ดังกล่าว นักศึกษาเวียดนามก็ยังคงเรียนกันอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนนั้นคนเวียดนามได้ซึมซับแนวคิดของมาร์กเลนินเป็นอย่างมากโดยเฉพาะแนวคิดที่ว่า

“Học học học. Học nữa, học mãi” (ห็อก ห็อก ห็อก ห็อก เหนือ ห็อก หมายถึง) หมายความว่า เรียน เรียน เรียน เรียนต่อไป เรียนตราบชั่ววินิจนิตย์”

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเรื่องการศึกษาของชาวเวียดนามเป็นอย่างสูง เพราะเชื่อว่าทุกคนต้องเรียน และการเรียนไม่มีวันสิ้นสุดสำหรับคนเวียดนาม แม้ว่าจะเรียนจบได้ใบปริญญาบัตรแล้ว ก็ยังต้องเรียนกันต่อไป เรียนจนกว่าชีวิตจะหาไม่

Trần Kiều (๒๐๐๒)^{๓๒} ได้อธิบายการจัดระบบการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของเวียดนามว่า การศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนของเวียดนามกำหนดการเรียนภาคบังคับเอาไว้ ๑๒ ปี โดยจัดเป็น ๓ (๕-๔-๓) ระดับ ดังนี้

^{๓๒} Mar Osthathios, *Theology of a classless society*, (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books), 1980.

- ระดับ ๑ เรียน ๕ ปี คือ เกรด ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕
- ระดับ ๒ เรียน ๔ ปี คือ เกรด ๖, ๗, ๘ และ ๙
- ระดับ ๓ เรียน ๓ ปี คือ เกรด ๑๐, ๑๑ และ ๑๒

เมื่อเทียบกับการศึกษาภาคบังคับของไทยมีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ การศึกษาภาคบังคับของไทยจะเป็นระบบ ๖-๓-๓ แต่ของเวียดนามจะเป็น ๕-๔-๓ ถ้าเทียบกับการศึกษาของไทย ระดับ ๑ ก็คือ ระดับประถมศึกษา เวียดนามเรียน ๕ ปี แต่ไทยจะเรียน ๖ ปี (ป.๑-๖) ระดับ ๒ หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เวียดนามเรียน ๔ ปี แต่ไทยจะเรียน ๓ ปี (ม.๑-๓) และระดับ ๓ หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เวียดนามเรียน ๓ ปี และไทยก็เรียน ๓ ปี (ม.๔-๖) เช่นกัน สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็ไม่ต่างจากที่เมืองไทยเท่าใดนัก เพราะมีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเช่นกัน แต่จะต่างกันเล็กน้อยตรงที่หากใครที่ความสามารถไม่ถึงขั้นที่จะเรียนมหาวิทยาลัยได้ก็จะเลือกเรียนระดับ Cao đẳng (กาว ดั่ง) ซึ่งอาจจะเทียบได้กับระดับอนุปริญญาของไทย ชั้นกาว ดังที่เวียดนามจะเรียน ๓ ปี และระดับ Trung cấp (จุง เก็บ) หรือสายวิชาชีพ เรียน ๒ ปี จากนั้นหลังระดับอุดมศึกษาก็มีระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแยกเป็นระดับปริญญาโทและเอก

เวียดนามเน้นระบบการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล อีกทั้งในปัจจุบัน ภาครัฐให้ความสนใจกับระบบการศึกษามากขึ้น และพยายามวางโครงการปรับปรุงการศึกษาระดับต่างๆ ให้เท่ามาตรฐานสากล ปัจจุบันเวียดนามมีสัดส่วนผู้อ่านออกเขียนได้ (๑๐ ขวบขึ้นไป) ๙๐ % ปัจจุบันเวียดนามแบ่งลักษณะการจัดการศึกษาไว้ ๕ ลักษณะ^{๓๓} คือ

๑. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) ประกอบด้วยการเล่นตุ๊กต สำหรับเด็กอายุ ๖ เดือนถึง ๓ ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ ๓-๕ ปี

๒. การศึกษาสามัญ (๕-๔-๓) ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ๕ ปี ชั้น ๑-๕ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือชั้น ๖-๙ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้น ๑๐-๑๒

๓. การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

๔. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา (Associate Degree) และระดับปริญญา

๕. การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบสายสามัญและสายอาชีพ

การศึกษาสามัญ ๑๒ ปี (General Education) ของเวียดนามนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนได้มีวิถุณในความเป็นสังคมนิยม มีเอกลักษณ์ประจำชาติและสามารถด้านอาชีพ

^{๓๓} Kingston, Paul W., *The classless society. Studies in social inequality*, (Stanford, Calif: Stanford University Press), 2000, Stern, Frederick Martin, *Capitalism in America, a classless society*, (New York: Rinehart), 1951.

ในอดีตการศึกษาสามัญของเวียดนามมีเพียง ๑๐ ปีเท่านั้น และไม่มีอนุบาลศึกษามาก่อน จนถึงปีการศึกษา ๒๕๓๒-๒๕๓๓ จึงมีการศึกษาถึงชั้นปีที่ ๙ ทั้งประเทศ ซึ่งได้เรียกการศึกษาสามัญ ๙ ปี ดังกล่าวนี้นี้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) และเมื่อได้ขยายไปถึงปีที่ ๑๒ แล้วจึงได้เรียกการศึกษาสามัญ ๓ ปีสุดท้ายว่ามัธยมชั้นสูง (Upper Secondary School) ปี ๒๕๓๕-๒๕๓๖ ระบบการศึกษาสามัญในเวียดนามจึงกลายเป็นระบบ ๑๒ ชั้นเรียน ทั้งประเทศ โดยเด็กที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ ๑ จะมีอายุย่างเข้าปีที่ ๖

เมื่อเวียดนามได้ใช้ระบบการศึกษาเป็น ๑๒ ปีแล้ว จำนวนนักเรียนในทุกระดับชั้นยังมีน้อย ดังนั้นปี ๒๕๓๔ สภาแห่งชาติของเวียดนามจึงได้ออกกฎหมายการกระจายการศึกษาระดับประถมศึกษา (Law of Universal Primary Education) ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยการศึกษาของเวียดนาม^{๓๔}

ประชากรชาวเวียดนามมองการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ถ้าจะว่ากันไปแล้ววิธีการคิดของคนไทยและคนเวียดนามคงไม่ต่างกันเท่าไร หากเทียบกับคำขวัญ (Slogan) ของคนไทยที่เคยอบรมสั่งสอนลูกหลานในสมัยก่อน และยังใช้ได้มาจนถึงปัจจุบันว่า “รากฐานของบ้านคืออิฐ รากฐานของชีวิตคือการศึกษา” เพราะคนเวียดนามส่วนใหญ่เชื่อว่า “การศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคน มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ และมีทุกอย่างตามที่ตนเองต้องการ” หลังจากที่เด็กเวียดนามถือกำเนิดมา ครอบครัวเวียดนามจะคิดถึงการศึกษาของลูกตนโดยภาพรวม และในขณะเดียวกันก็จะให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจของครอบครัวตนด้วย เพราะเศรษฐกิจของครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้สามารถเลี้ยงดู และส่งเสียลูกของตนได้เล่าเรียนหลังจากที่เติบโตขึ้น ดังนั้น ในขั้นแรกจึงจำเป็นต้องหาเงินมาจุนเจือครอบครัว คำนึงถึงการเจริญเติบโตของลูก และสุขภาพของลูกเพื่อจะเริ่มก้าวสู่การเรียนในระดับอนุบาลในภายภาคหน้า

จากการที่ประชากรเวียดนามประมาณ ๙๐% ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และทุกคนทราบกันดีว่า อาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่ต้องประสบกับความยากลำบาก ต้องดิ้นรนต่อสู้ หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน ไม่มีความสุขสะดวกสบาย มีแต่ความยากแค้นลำเค็ญ ดังนั้น ในปัจจุบัน ชาวเวียดนามส่วนใหญ่จึงไม่ต้องการให้ลูกของตนต้องประสบความยากลำบากเหมือนตน อยากให้ลูกมีชีวิตที่ดี มีความสะดวกสบาย และมีหน้ามีตาในสังคม ซึ่งวิธีการที่จะทำให้ลูกของตนพ้นจากความยากลำบากได้นั้น มีวิธีการเดียวและเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือ สร้างรากฐานการศึกษาให้แก่ลูก ในภาษาเวียดนามมีคำกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของคนเวียดนามในการเลี้ยงดูลูกซึ่งใช้กัน มาจนถึงปัจจุบันคือ “Tất cả vì con cái” (เด็ก ก่า หวี กอน ก่าย) แปลว่า “ทุกอย่างก็เพื่อลูก” ซึ่งตีความได้ว่า “พ่อแม่สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้เพื่อลูก ไม่ว่าตนเองจะลำบากหรือเหน็ดเหนื่อยแค่ไหนก็ตาม พ่อแม่ก็สามารถยอมเหนื่อยและยอมอดแทนลูกได้ บางครอบครัวถึงขั้นลดค่าใช้จ่ายอาหาร ยอมอดมือกินมือเพื่อนำเงินไปลงทุนเพื่อการศึกษาของลูก”^{๓๕}

^{๓๔} Stern, Frederick Martin, *Capitalism in America, a classless society*, (New York: Rinehart), 1991.

^{๓๕} Ibid, P.67.

สำหรับลูกชานาหรือลูกเกษตรกรผู้ยากไร้ นั้น มีความคิดกันว่า ถ้าให้ลูกประกอบอาชีพ เกษตรกรรมหรือเป็นชานาเช่นเดียวกับตนลูกจะไม่พ้นไปจากวิถีความยากลำบาก ความแร้นแค้น ความลำเค็ญไปได้ ดังนั้น จึงยังต้องอดทนและทนต่อความยากลำบากอย่างหนักเพื่อส่งเสียให้ลูกเรียน เพื่อ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของลูกในอนาคต เมื่อส่งเสียลูกเรียนแล้ว และลูกสามารถสอบเข้า มหาวิทยาลัยได้ยิ่งจะเป็นเกียรติและเป็นศักดิ์ศรีของครอบครัวและวงศ์ตระกูล เป็นหน้าเป็นตาของพ่อแม่ พ่อแม่สามารถพูดกับคนอื่น ๆ รวมทั้งญาติพี่น้องได้อย่างไม่อายปากว่า “ฉันสามารถส่งเสียลูกฉันเรียน และลูกของฉันมีดีพอที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้” เมื่อลูกชายสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ก็จัดงานเลี้ยงฉลองให้ลูกชายอย่างใหญ่โต นอกจากนี้ คนเวียดนามยังเปรียบเทียบอาชีพของตนกับอาชีพของลูกหลานที่เกิดมาในรุ่นหลัง ยิ่งถ้าหากว่าพ่อแม่เป็นชานา แต่ลูกได้ดิบได้ดีเป็นถึงข้าราชการ ยังจะเป็นผลดีในการผลักดันเชื้อสายและวงศ์ตระกูลของตนให้สูงขึ้น ไม่ใช่ยากจนหรือตกต่ำลง ผู้คนก็จะนับหน้าถือตา และให้เกียรติในสังคมในฐานะที่สามารถทำให้ลูกเป็นอภิชาตบุตร(บุตรที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าตระกูลมีคุณสมบัติสูงกว่าตระกูล)

ดังข้อความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงอนาคตของประเทศที่ผูกโยงเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของประเทศที่เน้นย้ำให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการศึกษาว่า

เวียดนามจะสวยงาม เจริญรุ่งเรืองและชาวเวียดนามจะสร้างพื้นฐานที่รุ่งโรจน์เพื่อไล่ตามคนอื่นในโลกได้ทันหรือไม่ งามครั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตั้งใจใฝ่ศึกษาของพวกเขา^{๓๖} เพื่อประโยชน์ในสิบปีข้างหน้า เราควรปลูกต้นไม้ เพื่อประโยชน์ในร้อยปีข้างหน้า เราควรปลูกคน^{๓๗}

แต่ปัจจุบันการศึกษาของคนเวียดนามในปัจจุบันก็ประสบปัญหาแม้ว่าครอบครัวของเวียดนามเกือบทุกครอบครัว จะให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการลงทุนเรื่อง การศึกษาของลูกอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการศึกษาของเวียดนามก็ยังประสบปัญหาอยู่ เนื่องจากหลักสูตรการเรียนของเวียดนามตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยจะเน้นการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนต้องเรียนแบบ Học vẹt (หือก แห้วต) แปลว่า “เรียนแบบนกแก้ว” หมายถึง เรียนแบบท่องจำ ถ้าเทียบแล้วก็เหมือนกับประเทศไทยในสมัยก่อนที่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำแบบนกแก้ว นกขุนทอง แต่ไม่สามารถเอาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประมาดว่าท่องจำเก่งอย่างเดียว แต่ถ้าให้ปรับใช้หรือถามคำถามที่ให้ตอบแบบไม่ได้ให้ตอบตรงประเด็น แต่ให้ตอบแบบการนำไปใช้ ผู้เรียนจะไม่สามารถตอบคำถามได้เลย การที่นักเรียนเวียดนามได้รับรางวัลคณิตศาสตร์โอลิมปิกนั้น เป็นเพราะว่านักเรียนเหล่านั้นท่องจำเก่ง จำสูตรคณิตศาสตร์ได้แม่นยำทุกสูตร ถ้าใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษก็จะเรียกว่าจำกันได้เป็นแพทเทิร์นเลย และคณิตศาสตร์นั้นได้ซึมซับอยู่ในตัวของคนเวียดนามมานาน เริ่มตั้งแต่เมื่อเวียดนามเปิดประเทศและเริ่มทำการค้าขายเป็นหลัก ดังนั้น การเรียนการสอนแบบคณิตคิดเร็วจึงถูกสั่งสมอยู่ในความคิดของเวียดนาม ตามรูปแบบของการเรียนแบบท่องจำ กล่าวคือต้องแม่นยำในตัวเลขและข้อมูลเป็นหลักด้วย อย่างไรก็ตาม การเรียนแบบท่องจำให้เก่งนั้นอาจจะได้ผลดีในบางด้าน อย่างเช่น การเรียนคณิตศาสตร์ของคนเวียดนามเป็นต้น แต่อาจจะไม่สามารถเอาไปใช้ในการเรียนในสาขาอื่นๆ เพราะในปัจจุบันเกิดปัญหาว่า

^{๓๖} วิทยากร เชียงกุล, โฮจิมินห์ วีรบุรุษของประชาชนที่ถูกกดขี่, หน้า ๙๔

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๗.

นักศึกษาที่เรียนจบมหาวิทยาลัยและได้คะแนนสูงๆ นั้น เก่งเพราะท่องจำเก่งอย่างเดียว แต่เมื่อเริ่มต้นทำงาน ไม่สามารถที่จะทำงานได้ ต้องเริ่มต้นใหม่ ต้องเรียนรู้ใหม่ เพราะไม่สามารถนำความรู้ที่ตัวเองได้รับในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัยมาปรับใช้ในการทำงาน รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันได้ ปัญหาดังกล่าว เกิดจากหลักสูตรของเวียดนามที่ยังเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ หรืออาจจะมีการฝึกปฏิบัติ แต่ปฏิบัติค่อนข้างน้อย ดังนั้น เมื่อเรียนทฤษฎีเป็นหลักผู้เรียนจึงต้องเรียนแบบท่องจำเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่สามารถอธิบายได้ว่าข้อเท็จจริงของเนื้อหาที่เรียนนั้นคืออะไร การเรียนแบบท่องจำ หรือ ห็อกแหวัด นี้ เรียกได้ว่าเป็นโรคร้ายชนิดหนึ่งของการศึกษาของเวียดนามในปัจจุบัน แม้กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมของเวียดนามจะรับทราบปัญหาดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ นักศึกษาหลายคนที่ยังเรียนจบมหาวิทยาลัยไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในสาขาของตนไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเสียเวลาเพื่อไปเรียนปริญญาตรีอีกใบเพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของตน แทนที่จะยกระดับของตนโดยการเรียนปริญญาโท แต่กลับต้องใช้เวลาเรียนปริญญาตรีเพิ่มอีกหนึ่งใบในอีกสาขาวิชาหนึ่ง

ปัญหาข้างต้นมีส่วนมาจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ตั้งแต่ในวัยเด็ก ในขณะที่เรียนระดับประถมศึกษาแล้วคือเน้นสอนให้ลูกเรียนเก่งและได้คะแนนสูงๆ แต่ไม่ได้สนใจในเรื่องของการนำไปใช้ ความคิดดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาตั้งแต่สมัยศักดินา เพราะมีความคิดกันว่าต้องเรียนเก่งเพื่อจะได้ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นเจ้าคนนายคน และเน้นความร่ำรวยเป็นหลัก ความคิดดังกล่าวได้ส่งผลมาถึงปัจจุบันคือ เรียนเก่งเพื่อจะได้ทำงานดีๆ และหาเงินใช้ได้ เนื่องจากในปัจจุบัน หน่วยงานต่างๆ ในเวียดนามหากคนเวียดนามที่ไปสมัครงานไม่ใช่ Con ông cháu cha (กอน อง เจ้า จา) หมายถึง ลูกท่านหลานเธอ โอกาสที่จะได้ทำงานดีๆ ได้รับเงินเดือนสูงๆ มีค่อนข้างน้อย หากได้คะแนนสะสมหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไม่ค่อยดี

ดังนั้น ในปัจจุบัน คนเวียดนามจึงเน้นให้ลูกของตนเรียนให้เก่งๆ ให้ได้คะแนนสูงๆ เพื่อที่จะหางานทำได้ เพราะมีความคิดดังนี้^{๓๘}

๑. เน้นเรื่องของความเก่ง แต่ไม่ได้เน้นเรื่องความรู้ที่ได้รับหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

๒. คิดถึงผลประโยชน์ในเรื่องของการได้เงินเดือน มากกว่าความรู้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมและองค์กร

๓. ไม่ได้สนใจเรื่องการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือในสาขาที่ตนเองจบมา

๔. ขอให้เรียนสูงไว้ก่อน แต่ไม่ได้สนใจบทบาทหรือหน้าที่ที่ตนจะต้องรับผิดชอบต่อไปในสังคมและองค์กร

เนื่องจากเวียดนามยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนภาคปฏิบัติเท่าที่ควร ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาสำหรับผู้เรียนที่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยใน เวียดนาม ดังนี้^{๓๙}

๑. ไม่สามารถนำทฤษฎีที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

^{๓๘} Ibid, P.68

^{๓๙} Ibid, P.68

๒. ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ไม่ยอมรับความจริงเมื่อพ่ายแพ้หรือไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากในช่วงที่เรียนต้องเรียนให้เก่งและเอาชนะเพื่อนฝูงให้ได้ ทำให้ไม่รู้จึกคำว่าพ่ายแพ้

๓. ไม่สามารถทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกับคนอื่นได้ เพราะในช่วงที่เรียนขาดการปฏิบัติ เพราะการเรียนเน้นการท่องจำ ครูผู้สอนมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่มก่อนกับเพื่อนในห้องเรียนน้อย

๔. ขาดทักษะในการบรรยายหรืออภิปรายต่อหน้าที่ชุมชน เพราะเน้นการเรียนแบบท่องจำและเรียนคนเดียวเป็นหลัก

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเวียดนามไม่ได้ให้ ความสำคัญหรือวิเคราะห์ประเด็นปัญหา หากแต่กำลังพิจารณาว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร และคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้บรรลุผลได้ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า อาจจะต้องรออีกประมาณสิบปีหรืออาจจะยี่สิบปีที่แนวคิดและระบบการศึกษาของ เวียดนามจะมีการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับมาใช้ให้เข้ากับยุคสมัยได้

๔.๓.๓ อิทธิพลต่อวิธีการเลี้ยงลูกหลานและเยาวชน

จากการที่ผู้วิจัยเป็นคนเวียดนามโดยตรง รวมทั้งได้มีโอกาสไปเยี่ยมเยือนชาวเวียดนามหลายๆ คนและหลากหลายพื้นที่ ผู้วิจัยเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูลูกของคนเวียดนามจะเน้นเรื่องของ การศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ที่เห็นได้ชัด หลายๆ บ้านจะบังคับให้ลูกเรียนเป็นหลัก โดยบางครั้งไม่ได้สนใจหรือมองว่าลูกของตนเองมีความสามารถที่จะเรียนในระดับสูงๆ ได้เพียงใด หรือลูกมีความถนัดในด้านใด แต่จะเน้นให้ลูกต้องเรียนเก่งไว้ก่อน โดยมักจะเอาไปเปรียบเทียบกับเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องเป็นส่วนใหญ่ หากลูกทำไม่ได้ก็จะว่ากล่าวค่อนข้างแรง เช่น “Ngu nhu chò” (งู ญื่อ จ่อ) หมายถึง งูเหมือนหมา, “Ngu nhu bò” (งู ญื่อ บ่อ) หมายถึง งูเหมือนวัว โดยไม่ได้สนใจว่าลูกจะเสียใจหรือน้อยใจหรือไม่ แต่พวกเขาจะมองว่า ยิ่งว่ากล่าวประชดประชันแบบนี้จะมีผลทำให้ลูกเกิดความคิดที่จะสู้หรือมีใจสู้ เพื่อจะเรียนให้เก่งขึ้น หรือทำให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และจะไม่โดนพ่อแม่ดูว่าโง่อีกต่อไป บางครอบครัวทุ่มเทให้กับลูกมากๆ ถึงขั้นเสียใจหรือจะเป็นจะตายกับผลการเรียนของลูก หากว่าตนเองอบรมสั่งสอนและบังคับให้ลูกเรียนแล้วแต่ลูกกลับทำไม่ได้อย่างที่ตนเองต้องการ ดังนั้นชาวเวียดนามจึงหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำให้ลูกเรียนเก่ง เช่น หาติวเตอร์หรือครูมาสอนพิเศษที่บ้าน หรือส่งลูกไปเรียนพิเศษในสถานที่ที่มีชื่อเสียง แม้จะจ่ายมากเท่าใดก็ยอม

หลายครอบครัวจะเข้มงวดกวดขันการเรียนของลูก เช่น ตรวจสอบผลการเรียนหรือใบประเมินของลูกทุกวัน และก่อนนอนลูกจะต้องนั่งประจำที่โต๊ะเพื่อทำการบ้านและอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัว สำหรับการเรียนในวันรุ่งขึ้น ผู้ปกครองจะถามลูกทุกวันว่า ทำการบ้านวิชานี้วิชานี้เสร็จแล้วหรือยัง วันนี้ไปเรียนพิเศษกับคุณครูคนไหนหรือไม่อย่างไร ครูให้การบ้านอะไรมาบ้าง นอกจากนั้น หากลูกไม่ทำตามที่ตนสั่งก็จะใช้ไม้เรียวในการอบรมสั่งสอน เพราะพวกเขาถือปฏิบัติตามคำพังเพยของเวียดนามที่สอนกันมาแต่โบราณว่า “รักต้องให้ไม้เรียว เกลียดต้องให้ความหวานและความมัน”^{๔๐}

^{๔๐} วินัย คุณอุดม (บรรณาธิการ), โฮจิมินห์, หน้า ๓๕.

ความหวานและความมันตรงนี้ หมายถึงรสชาติอาหารที่มีความเอร็ดอร่อยได้รสชาติ ซึ่งตีความได้ว่า ถ้ารักลูกก็ต้องดีลูก ถ้าเกลียดลูกก็ต้องเอาใจหรือตามใจลูก สำหรับคนเวียดนาม การตามใจลูกมากๆ จะส่งผลให้ลูกเสียคนได้ง่าย ซึ่งพวกเขากลัวในเรื่องนี้กันมาก และพยายามที่จะหาวิธีการว่าลงทุนให้ลูกเรียนแล้วจะอบรมสั่งสอนลูกอย่างไรเพื่อไม่ให้ลูกของตนเสียคนในภายหลัง

๔.๓.๔ อิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรม

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของเวียดนามนับเป็นประเทศหนึ่งในแถบคาบสมุทรอินโดจีนที่มีชนบทนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลาช้านาน และยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน และโดยที่เวียดนามมีความสัมพันธ์กับจีนมาก่อนการปฏิวัติระบบการปกครอง จึงทำให้ความเชื่อ ศิลปะ วิธีการดำรงชีวิต ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของจีนมีอิทธิพลต่อเวียดนามด้วย รวมทั้งลัทธิขงจื๊อที่ให้ความสำคัญต่อการนับถือ เช่น ไหว้บรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ที่สอนเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ รวมไปถึงศาสนาพุทธนิกายมหายานที่สอนเรื่องกรรมดีและกรรมชั่ว ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเวียดนามจะทำลายความเชื่อและศาสนาส่วนหนึ่งไปในช่วงปฏิวัติระบบการปกครอง แต่ปัจจุบันมีการผ่อนปรนมากขึ้น ชาวเวียดนามเชื่อว่าทุกหนทุกแห่งมีเทพเจ้าสถิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเทพเจ้าดิน เทพเจ้าน้ำ หรือเทพเจ้าอื่นๆ ดังนั้น นอกจากวัดในศาสนาพุทธ (จ้าว-Chua) ศาลาประชาคม (ดินห์-Dinh) หรือแท่นบูชาจักรพรรดิในอดีต (เดน-Den) แล้ว ยังมีการตั้งแท่นบูชาเทพเจ้า (เหมียว-Mieu) กระจายอยู่โดยทั่วไป ประชาชนนิยมนำดอกไม้ธูป เทียน และผลไม้มาสักการะบูชาในวันที่ ๑ และ ๑๕ ค่ำ

เวียดนามเป็นสังคมเกษตรกรรมโดยประชากรกว่า ๕๖.๘% อยู่ในภาคเกษตร การเปิดประเทศทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปมาก โดยคนรุ่นใหม่มีการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อทำงานเพื่อทำงาน (ประชากร ๓๗% อยู่ในภาคอุตสาหกรรม ๖.๒% อยู่ในภาคบริการ) มีความต้องการที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจของตัวเอง ให้ความสำคัญกับการลงทุนในตลาดหุ้น ชอบการแข่งขัน กระตือรือร้น ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เนื่องจากจะเป็นพื้นฐานในการหางานในบริษัทต่างชาติซึ่งจะได้เงินเดือนที่ดี โดยอาจเรียนกันถึงปริญญาโทหรือเรียนกันคนละ ๒ ปริญญา ซึ่งคนจำนวนมากจะใช้เวลาหลังเลิกงานเพื่อเรียนหนังสือ และสำหรับพ่อแม่รุ่นใหม่ จะให้ความสำคัญและลงทุนกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยหากมีฐานะจะส่งลูกไปเรียนต่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมประกอบกับโอกาสในการหารายได้ที่มากขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการใช้ชีวิต เช่น คนทานอาหารนอกบ้านกันมาก มีการแยกออกมาอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และมีความต้องการในการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น โดยรายได้ประมาณ ๗๐% จะถูกใช้ไปกับการอุปโภคบริโภค ในเมืองใหญ่การซื้อสินค้าต่างๆ จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากการซื้อของในตลาดสด เป็นตลาดในซูเปอร์มาร์เก็ตมากขึ้น มีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น มีแบรนด์ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยต่างๆ เช่น สินค้าไอทีอย่างโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อาจกล่าวได้ว่ามีความทันสมัยไม่แพ้ประเทศไทยเช่นกัน

สภาพบ้านเมืองในเมืองใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากในอดีต โดยมีสำนักงานขนาดใหญ่ที่ทันสมัยเกิดมากขึ้นเรื่อยๆ โรงแรมที่ทันสมัยร้านค้าต่างๆในเรื่องของความยากจนในส่วนอื่นๆ ของประเทศเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการลดระดับความยากจน ซึ่งที่ผ่านมาถือว่าประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ โดยสามารถลดระดับความยากจนจากร้อยละ ๖๐ ในปี ๑๙๙๐ มาอยู่ที่ระดับร้อยละ ๑๘ ในปี ๒๐๐๔ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของ UNDP

สรุปได้ว่าสังคมและวัฒนธรรมจากการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ประเทศเวียดนามมีประชากรถึง ๘๐% ที่ถือว่าตนเองไม่มีศาสนา ที่เหลือไม่นับถือ ลัทธิขงจื้อ เต๋า พุทธมหายาน คริสต์ โรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์ และอื่นๆ แต่ก็มีชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นชาวจาม การสื่อสารใช้ภาษาเวียดนาม ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓ วงการวิชาการเวียดนามได้ลงประชามติที่จะใช้ตัวอักษรโรมัน (Quoc ngu) แทนตัวอักษรจีน (Chu Nom) ในการเขียนภาษาเวียดนาม^{๔๑}

๔.๓.๕ อิทธิพลต่อเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประเทศเวียดนามเคยประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร เช่น ข้าว และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจได้เพียง ๒ ปี เวียดนามสามารถผลิตอาหารต่อความต้องการภายในประเทศ และหลังจาก ๔ ปี เวียดนามได้กลายเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ ๒ รองจากประเทศไทย ซึ่งที่จริงแล้วผลผลิตมีมากกว่าไทย แต่มีการบริโภคในประเทศมากกว่า รวมตัวเลขของการลงทุนจากต่างประเทศที่สูงกว่าประเทศไทย (เฉพาะปี ๒๐๐๖ เวียดนาม ๑๐.๒ พันล้าน USD ไทยประมาณ ๙.๕ พันล้านUSD)

ปัจจุบันขนาดเศรษฐกิจของเวียดนามวัดจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ในปี ๒๐๐๖ มีมูลค่า ๖๐.๙ พันล้านเหรียญสหรัฐ (อยู่อันดับที่ ๕๙ ของไทย) หรือประมาณ ๑ ใน ๔ ของไทย (ไทยประมาณ ๒๒๓ พันล้านเหรียญสหรัฐ (อยู่อันดับ ๓๖ ของโลก) แต่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องด้านความเป็นอยู่อาศัยของประชากร เวียดนามถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจน โดยรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี ๒๐๐๖ อยู่ในระดับต่ำเพียง ๗๒๑ เหรียญสหรัฐ ขณะที่ประเทศไทยอยู่ประมาณ ๒,๖๕๙ เหรียญสหรัฐ แต่รายได้มีการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคนที่อยู่ในเมืองใหญ่ รวมถึงเงินบางส่วนที่ส่งมาจากญาติในต่างประเทศ ทำให้โดยรวมชาวเวียดนามมีกำลังซื้อ ที่ดีพอควร โดยเวียดนามคาดว่า ภายในปี ๒๐๑๐ เวียดนามจะหลุดจากรายชื่อประเทศด้อยพัฒนา และจะมีบทบาทมากขึ้นในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน และจะพัฒนาตัวเองเป็นประเทศอุตสาหกรรมในอนาคตซึ่งมีแนวโน้มที่เป็นไปได้ เนื่องจากมีทรัพยากรที่ค่อนข้างสมบูรณ์โดยปัจจุบันเริ่มมีหลายประเทศที่เตรียมย้ายฐานการผลิตจากไทยไปเวียดนามมากยิ่งขึ้น

เวียดนาม เป็นประเทศที่ถูกมองว่าจะก้าวขึ้นมาเป็นเสือตัวใหม่ของเอเชียรองจากประเทศจีนและอินเดีย หรือหลายคนมองเวียดนามเป็นมังกรน้อยที่มีศักยภาพในการเติบโตตามประเทศจีนต่อไปในอนาคต หลังการเปิดประเทศและการสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกหรือWTO ซึ่งมี

^{๔๑} Ibid, P.71

สมาชิกอยู่ ๑๕๐ ประเทศ จะเป็นการเปิดประเทศสู่การค้าโลกและเปิดรับระบบทุนนิยมมาใช้ในการพัฒนาประเทศ พลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของเวียดนาม มาจากการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งออกวัตถุดิบ (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) สิ่งทอ เครื่องหนัง และสินค้าเกษตร รวมถึงการพัฒนาของภาคบริการ การท่องเที่ยว เวียดนามสามารถสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างมาก โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างก้าวกระโดด โดยอัตราเฉลี่ยในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมาอยู่ในอัตราเฉลี่ยปีละ ๗-๘ % ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงเป็นอันดับที่ ๒ รองจากประเทศจีน โดยในปี ๒๐๐๕ ตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) สูงถึง ๘.๔๓ % และในปี ๒๐๐๖ สูงถึง ๘.๑๗ % หรือคิดเป็นมูลค่า ๖๐.๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ๒๐๐๗ และ ๒๐๐๘ เวียดนามได้คาดการณ์ตัวเลข GDP อยู่ที่ประมาณ ๘ % ในขณะที่ประเทศอื่นๆในเอเชีย World Bank ได้ประมาณไว้ว่าประเทศไทย ๔.๓ - ๔.๕ % , มาเลเซีย ๕.๖ - ๕.๘ % , อินโดนีเซีย ๖.๓ - ๖.๕ % , ฟิลิปปินส์ ๕.๖ - ๖.๐% ตลาดเงิน และตลาดทุน State Bank of Vietnam หรือธนาคารกลางของเวียดนามเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินต่างๆ กำหนดนโยบายการเงิน รวมถึงการจัดหาทุนให้รัฐบาลและเป็นแหล่งเงินกู้ให้สถาบันการเงินต่างๆ ในเวียดนามกับตลาดเงินและระบบธนาคาร

ปัจจุบัน จำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ยังมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากบริษัทเอกชนในเวียดนามมีขนาดเล็กขณะที่บริษัทขนาดใหญ่ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณชน เพราะกลัวคู่แข่งจะรับรู้ข้อมูลของบริษัท นอกจากนี้การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ยังมีความเข้มงวดในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใส และความถูกต้องของข้อมูลในงบการเงิน ซึ่งรัฐบาลได้ส่งเสริมให้บริษัทเข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มากขึ้น ด้วยการลดคุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียนใหม่ อาทิ การลดทุนจดทะเบียนของบริษัท จากเดิม ๑๐ พันล้านดอง เป็น ๕ พันล้านดอง และผ่อนคลายเกณฑ์กำไรสุทธิจากเดิมต้องมีกำไร ๓ ปี เป็นมีกำไรสุทธิ ๒ ปี สำหรับบริษัทเอกชน และมีกำไรสุทธิ ๑ ปี สำหรับรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

สรุปว่าเศรษฐกิจของเวียดนามปัจจุบันในด้านเกษตรกรรม มีผลผลิตได้แก่ ข้าวเจ้า ยางพารา ชา กาแฟ ยาสูบ พริกไทย (๒๐๐๖ ส่งออกกว่า ๑๑๖,๐๐๐ ตัน การประมง เวียดนามจับปลาได้เป็นอันดับ ๔ ของสินค้าส่งออก เช่น ปลาหมึก กุ้ง ตลาดที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และสิงคโปร์ในด้านอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรมทอผ้า ศูนย์กลางอยู่ที่โฮจิมินห์ซิตี้ และมีนิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้เบียนโฮ การทำเหมืองแร่ที่สำคัญ คือ ถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม และก๊าซธรรมชาติ เวียดนามเป็นประเทศส่งออกน้ำมันดิบรายใหญ่อันดับ ๓ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถัดจากอินโดนีเซียกับมาเลเซีย มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเผชิญภาวะขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า จึงมีการซื้อพลังงานไฟฟ้าจากมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ตั้งแต่วันที่ ๒๐๐๔ แม้เหตุผลทางเศรษฐกิจจะเป็นเหตุผลที่สำคัญรองจากเหตุผลทางการเมืองและยุทธศาสตร์ในการที่อาเซียนรับเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก แต่ก็ยังมีความสำคัญในระดับที่จะมองข้ามไปไม่ได้ ความสัมพันธ์ทวิภาคีทางเศรษฐกิจระหว่างเวียดนาม และประชาคมเออีซีจากกัมพูชาและเมื่อเวียดนามได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีสในปี ๑๙๙๑

๔.๔ สรุป

จากการวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์ที่มีอิทธิพลต่อประเทศเวียดนามในปัจจุบัน (ในบทที่ ๔) โดยเริ่มจากอิทธิพลแนวคิดที่มีต่อปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์แล้วทำให้ได้ทราบถึงอิทธิพลแนวคิดมาร์กซ์และวิถีปฏิบัติของเลนินส่งผลให้โฮจิมินห์ยึดถือหลักการหรืออุดมการณ์แบบคอมมิวนิสต์จากมาร์กซ์และวิธีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมจากเลนิน ทำให้ปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์มีลักษณะพิเศษเฉพาะและส่งผลให้เวียดนามในปัจจุบันมีการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองที่โดดเด่นอยู่ในเวทีโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมที่โฮจิมินห์เน้น

- ๑) รักประเทศชาติ รักประชาชนนักการเมืองจะต้องเป็นต้นแบบของการ“เสียสละ”
- ๒) เรียนเก่ง ทำงานเก่งนักการเมืองนักปกครองต้องเป็นต้นแบบของ “การศึกษา”
- ๓) รักษาอนามัยดีนักการเมืองนักปกครองต้องเป็นต้นแบบของการ“มีสุขภาพดี”
- ๔) มีวินัยดีนักการเมืองนักปกครองต้องเป็นต้นแบบของการ“รับผิดชอบ”
- ๕) ซื่อสัตย์ กล้าหาญ ถือเป็นคนคุณธรรมข้อที่สำคัญที่สุด เพราะครอบคลุมคุณธรรมต่างๆ ทั้ง ๔ ข้อข้างต้น คือ เมื่อมีความซื่อสัตย์และกล้าหาญ จะทำให้รักประเทศชาติ รักประชาชน เรียนเก่ง ทำงานเก่ง รักษาอนามัยดี มีวินัยดี คุณธรรมข้อที่ ๕ มีพลังที่จะสร้างประเทศชาติให้เข้มแข็งและให้ประชาชนกล้าหาญที่จะยอมเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อความดีงามต่อส่วนรวม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ การศึกษาของเวียดนามทุกระดับชั้นจะติดประกาศหลักคำสอนของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ขณะเดียวกันระบบการศึกษาของเวียดนามในปัจจุบัน ยังได้สอดแทรกสาระการเรียนรู้ไว้ในเนื้อหาบทเรียนสอนหลัก ๓ ประการ คือ -

- ๑) ความเป็นชาติ หมายถึง รัฐ แผ่นดิน กฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ศิลปะ เป็นต้น
- ๒) ความเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง ทุกอย่างในรัฐจะต้องสามารถพิสูจน์จับต้องสัมผัสได้จริง มีความหมายและมีคุณค่าจริง ๆ แก่ทุกคน
- ๓) ความเป็นมวลชน หมายถึง พลังประชาชนทุกเพศทุกระดับที่จะต้องสร้างรัฐอุดมการณ์เพื่อเป้าหมายเดียวกันในการสร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่น ไม่แบ่งแยกใดๆ อีก

สถาบันการศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น โรงเรียนต่างๆ ในเวียดนามยังมีการสอนวิธีการทำความดีว่าต้องทำอะไร เช่น ต้องช่วยเหลือผู้อื่น ต้องรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้เด็กทุกคนจะต้องทำการบ้าน ๕ ข้อ ๑) วันนี้ได้ทำความดีอะไรบ้าง ๒) วันนี้ช่วยพ่อแม่ทำงานอะไรบ้าง ๓) วันนี้ชุมชนมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง ๔) รายงานข่าวหนึ่งข่าว เกี่ยวกับประเทศเวียดนาม ๕) รายงานข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์โลก

และที่สำคัญที่สุดนั้น โฮจิมินห์ยังได้ฝากความหวังไว้กับเยาวชนชาวเวียดนาม ดังความตอนหนึ่งว่า “เยาวชนคือผู้นำประเทศในอนาคต ประเทศจะรุ่งเรืองหรือตกต่ำ จะอ่อนแอหรือเข้มแข็ง ส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับเยาวชน” ดังนั้นแนวคิดปรัชญาการเมืองของโฮจิมินห์ไม่ได้มีอิทธิพล

เฉพาะต่อคนเวียดนามในการกู้ชาติหรือปฏิวัติสร้างรัฐเอกราชเท่านั้น แต่หมายถึงการปลุกจิตวิญญาณของเยาวชนและคนในชาติรักสันติ ใฝ่ศึกษา แสวงหาความเจริญรุ่งเรืองแก่ชาติบ้านเมืองให้พร้อมแข่งขันในระดับนานาชาติ ซึ่งส่งผลให้เวียดนามมีบทบาทโดดเด่นในหลายด้าน ถ้าจะกล่าวสรุปให้สั้นและกระชับก็คงได้ว่า “จิตวิญญาณของโฮจิมินห์คือจิตวิญญาณของความเป็นชาวเวียดนาม”